

Nr 36.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, m. m.; given Stockholms slott den 11 januari 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att

dels antaga härvid fogade förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker;

dels ock bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen därjämte hemställt.

GUSTAF.

Ernst Lyberg.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 2 §, 3 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 och 9 §§, 15 § 4 mom., 16 § 3 och 4 mom., 24, 31, 33, 35 och 36 §§, 37 § 1 och 2 mom., 39 §, 41 § 1 mom. samt 46 och 48 §§ i förordningen den 1 juni 1923 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola, 3 § 1 mom., 16 § 3 mom., 24, 31 och 36 §§, 37 § 1 mom., 46 och 48 §§ i nedan angivna delar, erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

Klassindel-
ning.

1. Maltdrycker indelas i tre klasser.

Första klassen omfattar

a) *svagdricka*, varmed förstås maltdryck, som ej innehåller mer än en och åtta tiondels viktprocent alkohol och som är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent;

b) *maltdricka*, varmed förstås maltdryck, som ej innehåller mer än en och åtta tiondels viktprocent alkohol samt är inbryggd med en stamvört av en extrakthalt, överstigande sex men icke tio och en halv procent, och som vid tillverkningen tillika undergått sådan särskild behandling, att alkoholhalten i drycken icke kan överstiga en och åtta tiondels viktprocent; samt

c) *vört*, avsedd för bakning.

Andra klassen omfattar sådana till första klassen icke hänförliga maltdrycker, som ej innehålla mer än tre och två tiondels viktprocent alkohol och som äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger tio och en halv procent.

Tredje klassen omfattar alla till första eller andra klassen icke hänförliga maltdrycker.

Lägsta ex-
trakthalt hos
stamvört.

2. Maltdryck må ej vid bryggeri tillverkas med stamvört av lägre extrakthalt än fyra procent.

3 §.

Definitioner.

1. I denna förordning förstås med
skattefritt bryggeri varje bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, endast maltdrycker av första klassen må tillverkas;
skattepliktigt bryggeri — — — tillverkas; samt
tillverkare — — — utfärdats.

6 §.

1. Tillverkare skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över maltskattens behöriga utgörande samt för denna förordnings tillämpning i övrigt meddelar, ävensom de anvisningar, som vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning, av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser eller kontrollstyrelsens särskilda föreskrifter kan lämna.

Tillverkare
åvilande all-
männa skyl-
digheter.

7 §.

Kontrollstyrelsen åligger att övervaka, att alkoholhalten och den ursprungliga extrakthalten hos maldrycker, som från bryggeri utlämnas i försäljningsfärdigt skick eller som i handeln saluhållas, icke överstiga den för vederbörande klass medgivna, ävensom att samma extrakthalt i dylika drycker icke understiger fyra procent. Det åligger tillverkare att på anmodan kostnadsfritt tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman erforderligt prov å vört eller tillverkad maldryck.

Kontroll å
tillverkade
drycker.

9 §.

I bryggeri, som anlagts eller för tillverkning av andra maldrycker än maldryck av första klassen inrättats efter ingången av juli månad 1917, må sådan tillverkning ej äga rum, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd. Lag samma vare angående tillverkning av ifrågavarande drycker i bryggeri, varest sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1917.

Koncession för
vissa brygge-
rier.

15 §.

4. Krossat malt må ej införas i skattepliktigt bryggeri och ej därifrån utföras. Ej heller må vört eller maldryck överföras från skattefritt till skattepliktigt bryggeri.

16 §.

3. Ingives — — — krossas.

Om återkallelse i vissa fall av tillstånd till malkrossning stadgas i 17 § 2 mom. och 29 §.

4. Vill tillverkare i skattepliktigt bryggeri tillverka maldricka, åligger det honom att skriftligen söka särskilt tillstånd därtill hos kontrollstyrelsen. I ansökningen skola angivas de särskilda anordningar, tillverkaren ämnar vidtaga i syfte att förhindra, att alkoholhalten i maldricka, som av honom tillverkas, kan överstiga en och åtta tiondels viktprocent.

Tillstånds-
bevis.

Särskilt till-
stånd för till-
verkning av
maldricka.

Finner kontrollstyrelsen de angivna anordningarna betryggande, må kontrollstyrelsen medgiva tillverkaren tillstånd att tillsvidare i bryggeriet tillverka maldricka.

Befinnes vid upprepade tillfällen alkoholhalten hos maldricka, som tillverkats vid visst bryggeri, överstiga en och åtta tiondels viktprocent, eller är

det eljest uppenbart, att de av tillverkaren vidtagna anordningarna till förhindrande av alkoholhaltens ökning icke äro betryggande, äger kontrollstyrelsen återkalla det tillverkaren meddelade tillståndet.

24 §.

Skatteplikt
och skatte-
satser.

För malt — — — för kilogram.

I intet fall må under den tid, maltkrossning på grund av tillståndsbevis må äga rum, skatten för helt kvartal räknat understiga i medeltal åtta kronor för helgfritt dygn.

31 §.

Restitution av
skatt för malt,
som använts
till svagdricka
eller malt-
dricka.

Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter sextiotvå öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under näst-föregående kvartal omedelbart till svagdricka eller maltdricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 24 § andra stycket stadgade medeltal.

Där med stöd — — — klassen tagits.

Till kontrollstyrelsen — — — återbetalnings verkställande.

33 §.

Skattefrihet.

Frihet från skatt åtnjutes vid bryggeri, där endast maltdryck av första klassen må tillverkas.

35 §.

Förbud mot
införande och
förvarande av
vissa malt-
drycker.

I skattefritt bryggeri med därtill hörande lägenheter må ej införas eller förvaras annan maltdryck än maltdryck av första klassen.

36 §.

Driftsanmälan.

1. Då skattefritt — — — utöva tillverkningen.

2. Tillståndsbevis — — — andra klassen.

Särskilt till-
stånd för till-
verkning av
maltdricka.

3. Angående särskilt tillstånd att i skattefritt bryggeri tillverka maltdricka gäller vad i 16 § 4 mom. är stadgat beträffande dylik tillverkning i skattepliktigt bryggeri.

37 §.

Vörtens ex-
traktthalt vid
jästens till-
sättande
m. m.

1. Vid tillverkning av maltdryck i skattefritt bryggeri må, då jästen tillsättes, extrakthalten hos vörten icke understiga fyra procent eller överstiga i fråga om svagdricka sex procent och i fråga om maltdricka tio och en halv procent.

Åtgärd, varigenom ändring vidtages i den ursprungliga extrakthalten hos jäsande vört eller färdig maltdryck, må ske allenast i närvaro av tillsyningsmannen, som i sådant fall äger åtnjuta ersättning av tillverkaren efter särskilt stadgade grunder. Närmare föreskrifter angående uppsikten i fall, som nu sagts, meddelas av kontrollstyrelsen.

Beträffande — — — kontrollstyrelsen.

2. I skattefritt bryggeri må vid tillverkningen ej användas sackarin eller liknande sötämne, och må dylikt ämne ej finnas i bryggeriet eller därtill hörande lägenheter.

Förbud mot användning av sackarin m. m.

39 §.

Tillverkare i skattefritt bryggeri skall i och för kontrollen utan ersättning ställa till förfogande redskap och biträde, som erfordras för uppmätning av vört, maltdryck och kärl samt för undersökning av vörtens extrakthalt, ävensom två inom riket vederbörligen justerade sackarometrar jämte provcylindrar.

Redskap och biträde vid kontrollen.

41 §.

1. Före den femtonde dagen i månaden näst efter utgången av varje kvartal skall tillverkare i skattefritt bryggeri till kontrollstyrelsen avlämna av vederbörande tillsyningsman bestyrkt utdrag ur bryggjournalen och samtidigt härmed såsom bidrag till kostnaden för kontroll vid bryggeriet å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning inbetala ett belopp, motsvarande vid bryggeri, där maltdricka må tillverkas, en krona men eljest femtio öre för varje helgfritt dygn av den tid, varunder tillståndsbevis vid bryggeriet under kvartalet varit gällande. Uppgår maltavverkningsen under omförmälda tid i medeltal till mer än sextio kilogram malt för varje helgfritt dygn, skall tillverkaren dessutom erlägga ett halvt öre för varje kilogram av den myckenhet malt, varmed avverkningsen överstiger en efter sextio kilogram om dygnet beräknad avverkningsen.

Utdrag ur bryggjournalen och bidrag till kontrollkostnaden.

Vidimerad avskrift av kvitterat levereringsreversal skall av tillverkaren ofördröjligen insändas till kontrollstyrelsen.

46 §.

1. Överstiger — — — femtio kronor.
2. Befinnes — — — femtio kronor.
3. Den, som i skattepliktigt bryggeri utan tillstånd jämlikt 16 § 4 mom. till avsalu tillverkar maltdricka, straffes med böter från och med tvåhundra till och med tvåtusen kronor.

Ansvar för olovlig tillverknings av vissa malt-drycker i skattepliktigt bryggeri.

48 §.

1. Har i *skattefritt bryggeri* tillverkats maltdryck, som icke är att hänföra till första klassen, och äro omständigheterna sådana, att det måste antagas, att den olovliga tillverkningen skett avsiktligt, straffes tillverkaren med böter från och med tvåhundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse i högst ett år.

Ansvar för olovlig tillverknings av vissa malt-drycker i skattefritt bryggeri.

Föreligga icke dylika omständigheter, men har tillverkaren gjort sig skyldig till uppenbar vårdslöshet, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

2. Överstiger i maltdryck, som tillverkats i skattefritt bryggeri, alkoholhalten två viktprocent, eller befinnes, att extrakthalten hos den stamvört, med vilken drycken är inbryggd, överstigit sex och fyra tiondels procent

utan att drycken undergått sådan särskild behandling, som i 2 § 1 mom. sägs, eller tio och en halv procent, då dylik behandling ägt rum, vare tillverkaren, ändå att de här ovan i 1 mom. angivna förutsättningarna icke äro för handen, underkastad ansvar enligt vad i 1 mom. första stycket är stadgat.

3. Befinnes — — — femtio kronor.

4. Den, som i skattefritt bryggeri utan tillstånd jämlikt 36 § 3 mom. tillverkar maltdricka, är underkastad ansvar, som här ovan i 3 mom. första stycket sägs.

5. Den, som dömes till ansvar enligt 1 eller 2 mom., gälde ock, på sätt i 43 § sägs, den skatt, han undandragit statsverket.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1928.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 januari 1928.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden THYRÉN, RIBBING, MEURLING, GÄRDE, PETTERSSON, ROSÉN, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Lyberg, anför:

Med en till 1923 års riksdag avgiven proposition, nr 131, framlade Kungl. Maj:t förslag till förändrad lagstiftning rörande tillverkning och beskattning av maltdrycker, vilket förslag riksdagen i huvudsak antog. I skrivelse den 15 maj 1923, nr 173, varmed riksdagen anmälde sitt beslut i denna fråga, anhöll emellertid riksdagen, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, huruvida och under vilka förutsättningar medgivande kunde i lagstiftningen lämnas att jämväl i för närvarande skattefria bryggerier tillverka maltdrycker, vilka ägde en högsta extrakthalt, motsvarande den för maltdrycker av andra klassen fastställda, och en högsta alkoholhalt, lika med den för maltdrycker av första klassen gällande, och vilka i försäljningshänseende kunde likställas med maltdrycker av sistnämnda klass, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen framginge.

Genom remiss den 21 juni 1924 anbefalldes Kungl. Maj:t kontrollstyrelsen att verkställa den utredning, varom riksdagen anhållit, samt inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Den 3 augusti 1927 avgav kontrollstyrelsen utlåtande i ärendet, utmynnande i förslag till ändring i vissa delar i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Utlåtandet torde såsom bilaga få fogas vid statsrådsprotokollet. Över kontrollstyrelsens förslag hava yttranden avgivits av överståthållarämbetet och samtliga länsstyrelser ävensom av svenska bryggareföreningen och skattefria bryggeriers riksförbund.

Jag anhåller nu att för Kungl. Maj:t få anmäla detta ärende.

Frågan om vidtagande av särskilda åtgärder för underlättande av tillverkning av alkoholsvaga men extraktrika maltdrycker har sin upprinnelse i det system, som i den svenska maltdryckslagstiftningen genomförts för en åtskillnad mellan starkare och svagare maltdrycker. Redan i 1903 års maltdryckstillverkningsförordning lades såsom grund för denna åtskillnad icke allenast dryckens alkoholhalt utan även extrakthalten hos den vört, av vilken drycken tillverkats. Bestämmandet av enbart en alkoholgräns har icke ansetts tillfyllest, enär alkoholhalten hos en maltdryck icke under

alla förhållanden är konstant utan även i dryckens färdiga skick kan ökas till följd av fortsatt jäsning. Då alkoholhalten hos en maltdryck alltid betingas av vörtens ursprungliga extrakthalt (stamvörtstyrkan), är det där-
emot möjligt att genom utövande i samband med tillverkningen av kontroll å extrakthalten förhindra, att alkoholhalten hos den färdiga drycken kan överskrida den för vederbörande klass medgivna gränsen.

Gällande
klassindelning
av malt-
drycker.

Den kombinerade alkohol- och extraktgränsen utgör jämväl underlaget för den särskilda klassindelning av maltdrycker, som är vidtagen i de nu gällande bestämmelserna å maltdrycksområdet. Enligt förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker indelas maltdryckerna för närvarande i följande klasser, nämligen:

första klassen, omfattande maltdrycker, som ej innehålla mer än 1.8 viktprocent alkohol och vilkas stamvörtstyrka icke överstiger 6 procent, ävensom sådana alkoholfria maltdrycker, vilkas stamvörtstyrka överstiger 6 men icke 10.5 procent;

andra klassen, omfattande maltdrycker, som icke äro hänförliga till första klassen och vilka ej innehålla mer än 3.2 viktprocent alkohol samt vilkas stamvörtstyrka icke överstiger 10.5 procent; samt

tredje klassen, omfattande alla till första eller andra klassen icke hänförliga maltdrycker.

Frihet från maltskatt åtnjutes allenast för *svagdricka*, varmed förstås varje maltdryck, som är hänförlig till första klassen och vars stamvörtstyrka icke överstiger 6 procent. Belagda med maltskatt äro alltså *dels* alkoholfria maltdrycker av första klassen med stamvörtstyrka över 6 procent men ej över 10.5 procent, *dels* maltdrycker av andra och tredje klassen. I försäljningsavseende äro maltdrycker av andra klassen underkastade bestämmelserna i förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka, under det att maltdryckerna av första klassen intaga en friare ställning enligt bestämmelserna i förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker.

Maltdrycker av tredje klassen (exportöl) få tillverkas för avsalu allenast för utförsel ur riket samt för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål. Med bortseende från exportölet, som sålunda är underkastat förbud mot försäljning till allmänheten, samt från de helt alkoholfria maltdryckerna av första klassen, vilka förekomma i ytterst ringa omfattning under namn av malkraft och dylikt, åtskiljas sålunda de svagare och de starkare maltdryckerna ej endast av en alkoholgräns utan även av en extraktgräns på så sätt, att maltdrycker, som innehålla en aldrig så obetydlig mängd alkohol, men vilkas stamvörtstyrka överstiger 6 procent, äro underkastade beskattning samt falla under de strängare försäljningsbestämmelser, som innefattas i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka.

Maltdryckernas klassificering genom en kombinerad alkohol- och extraktgräns leder alltså till att maltdrycker, vilkas alkoholhalt i och för sig icke påkallar särskilda försäljningsföreskrifter, på grund av sin extrakthalt i försäljningshänseende jämföras med maltdrycker av högre alkoholhalt. En maltdryck med en stamvörtstyrka av exempelvis 9 procent tillhör andra klassen och är med hänsyn till sin tillverkning och försäljning jämförd med pilsnerdricka, även om alkoholstyrkan ligger under den för svagdricka härutinnan bestämda gränsen. De nuvarande lagbestämmelserna hava därför särskilt från nykterhetsintresserat håll ansetts förhindra avsättningen och därmed konkurrensmöjligheterna för extraktrika maltdrycker med en garanterat låg alkoholhalt. Genom tillkomsten av bestämmelserna för klassificeringen hava svagdricksbryggerierna satts ur stånd att fortsätta tillverkningen av maltstarkare drycker, och de skattepliktiga bryggerierna hava ansett det icke vara lönande att tillverka dylika drycker, som i försäljningsavseende äro underkastade samma villkor som pilsnerdrickat eller tidigare ölet.

Klassindelningens inflytande på förekomsten av maltstarka drycker.

Bestämmelserna om särskiljandet av maltdryckerna genom den kombinerade alkohol- och extraktgränsen hava emellertid tillkommit först efter ett kraftigt motstånd från de organiserade nykterhetsvännernas sida. Beträffande en närmare redogörelse för denna frågas tidigare behandling tillåter jag mig hänvisa till kontrollstyrelsens utlåtande (sid. 5—14) men vill sammanfattningsvis här erinra om följande. Redan tidigt hade man klart för sig de konsekvenser, som en extraktgräns komme att föra med sig beträffande de maltstarkare dryckerna. I reservationer till det av 1898 års maltdryckskommitté den 23 maj 1900 avlåtna betänkandet angående revision av då gällande stadganden rörande försäljning av vin och öl framhölls sålunda med skärpa, att allenast alkoholhalten borde ligga till grund för särskiljande av starkare och svagare maltdrycker, varigenom en friare ställning i försäljningsavseende kunde beredas de extraktrika maltdryckerna. Liknande synpunkter framkommo även inom 1902 års maltskattekommitté, som hade att avgiva förslag om lämpligaste sättet för anordnande av en maltdrycksbeskattning. Majoriteten inom kommittén tillstyrkte likväl införande av en kombinerad alkohol- och extraktgräns, vilket förslag Kungl. Maj:t även upptog i den för 1903 års riksdag framlagda propositionen angående förordning om tillverkning och beskattning av maltdrycker. I samband med frågans behandling i riksdagen framfördes kraven på skattefrihet för de alkoholsvaga extraktrika maltdryckerna genom en i andra kammaren väckt motion, undertecknad av 72 ledamöter, vilken dock icke vann riksdagens bifall.

Frågans tidigare behandling.

Efter att hava varit föremål för behandling i samband med det förslag till ny rusdryckslagstiftning, som år 1914 avgavs av nykterhetskommittén, upptogs frågan ånyo av 1920 års maltdryckssakkunniga, vilka i sitt den 17 december 1921 avgivna betänkande med förslag till ny förordning angående

tillverkning och beskattning av maldrycker m. m. föreslogo extraktgränsens borttagande i försäljningsavseende samt bestämmande allenast av en alkoholgräns, för maldrycker av första klassen $2\frac{1}{4}$ volymprocent och för maldrycker av andra klassen 3.6 volymprocent. I tillverkningsavseende skulle särskilda extraktgränser fastställas för de då förekommande huvudtyperna av maldrycker, nämligen svagdricka, pilsnerdricka och öl, men däremot icke för två nya maldryckstyper, *maldricka*, tillhörande första klassen, samt *maltöl*, tillhörande andra klassen. För dessa båda slag av maldrycker skulle gälla allenast alkoholgränser men däremot icke någon begränsning av stamvörtstyrkan. Tillverkning av maldricka och maltöl skulle endast få äga rum i sådana skattepliktiga bryggerier, som därtill erhållit tillstånd av kontrollstyrelsen. I dylikt bryggeri skulle maldrycken underkastas sådan särskild behandling, att dryckens alkoholhalt icke kunde komma att överstiga den för vederbörande klass fastställda. För detta ändamål borde såsom villkor för rätt till dylik tillverkning i första hand uppställas kravet på en modern pasteuriseringsanläggning i väl fungerande skick, ehuruval de sakkunniga förutsatte, att även annat förfaringssätt för alkoholhaltens begränsning kunde tänkas ifrågakomma.

Kontrollstyrelsen avstyrkte i utlåtande den 17 oktober 1922 de sakkunnigas förslag och åberopade som skäl mot införande av bestämmelser om tillverkning av maldricka och maltöl huvudsakligen, att det icke mötte större svårigheter att av extraktrika, icke slutförjasta maldrycker genom tillsättning av jäst bereda en alkoholstark maldryck, vilket kunde medföra betydande olägenheter ur nykterhetssynpunkt.

1923 års riksdag.

Då Kungl. Maj:t i förutnämnda proposition nr 131 till 1923 års riksdag framlade förslag till ny maldryckstillverkningsförordning, lämnade Kungl. Maj:t 1920 års maldryckssakkunnigas förslag om införande av bestämmelser rörande tillverkning av maldricka och maltöl åsido. Föredragande departementschefen ansåge sig i likhet med kontrollstyrelsen icke kunna förorda det av de sakkunniga föreslagna systemet att slopa den s. k. extraktgränsen för att därigenom bereda möjlighet till tillverkning av dessa drycker. Risker för att dessa drycker skulle missbrukas genom ökning av alkoholhalten, åstadkommen medelst efterjäsning, kunde nämligen icke lämnas ur räkningen. Å andra sidan vore det knappast att förvänta, att dylika drycker skulle bli föremål för någon allmänna efterfrågan — utom möjligen för att sålunda missbrukas.

I likalydande motioner i riksdagens båda kamrar (nr 200 och 280) framfördes å riksdagens nykterhetsgrupps vägnar krav på ändringar i vissa avseenden i Kungl. Maj:ts förslag. Förutom bibehållande av den övre alkoholgränsen vid 3.6 volymprocent för maldryck av andra klassen påyrkades *dels* att medgivande måtte lämnas för tillverkning av maldrycker, innehållande högst $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol men inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt även kunde överstiga 6 procent, *dels* att för tillverk-

ning av sistnämnda slags maldrycker (maldricka) skattefrihet medgäves, dels ock att dylik tillverkningsrätt tillerkändes varje bryggeri — och således även skattefritt sådant — som av kontrollstyrelsen prövades] vara utrustat med erforderliga tekniska och andra resurser.

Beträffande en närmare redogörelse för motionernas motivering ävensom för bevillningsutskottets utlåtande i frågan hänvisar jag till kontrollstyrelsens utlåtande (sid. 13—14). Utskottets utlåtande innefattade, såvitt nu är i fråga, förslag till den skrivelse, som riksdagen, enligt vad jag förut erinrat, den 15 maj 1923 avlät till Kungl. Maj:t.

I sitt den 3 augusti 1927 avgivna utlåtande framhåller kontrollstyrelsen, efter att hava lämnat den förut refererade redogörelsen över frågans tidigare behandling, att den avvisande ställning, som statsmakterna intagit rörande införande av sådana bestämmelser, att tillgången till extraktrika alkoholsvaga maldrycker underlättades, i huvudsak motiverats med att några fullt säkra garantier icke kunnat erhållas för att icke alkoholhalten hos de extraktrika maldryckerna, vilka i allmänhet icke vore utjästa, kunde genom efterjäsning komma att överskrida den för maldrycker av första klassen föreskrivna gränsen, varigenom grunden för maldryckernas klassindelning äventyrades och även direkta sociala vådor kunde uppstå. Då vidare några sannolika skäl för att de maltstarkare dryckerna skulle bliva föremål för allmännare efterfrågan icke funnits föreligga, hade den nytta, dylika drycker skulle medföra för nykterhetssträvandena, ansetts ganska tivelaktig.

Kontrollstyrelsen ingår därefter på frågan, huruvida förutsättningar kunna anses vara för handen för någon allmännare avsättning för de alkoholsvaga extraktrika maldryckerna, och lämnar därvid en redogörelse för tidigare erfarenheter rörande avsättningsmöjligheterna inom landet för alkoholsvaga maldrycker (sid. 15—21 i utlåtandet). Styrelsen erinrar om att före extraktgränsens införande i maldryckslagstiftningen år 1903, innan alltså varken försäljnings- eller tillverkningsbestämmelser lade hinder i vägen för tillhandahållandet av alkoholsvaga men extraktrika drycker, någon dylik maldryckstyp likväl icke framträdde såsom mera allmänt efterfrågad vid sidan av det egentliga ölet, pilsnerdrickat, iskallardrickat eller svagdrickat. I enstaka fall, då någon speciell tillverkning av maltstarka drycker av låg alkoholhalt påbörjats, hade densamma efter någon tid nedlagts, då den visat sig vara ekonomiskt icke lönande. Efter ikraftträdandet av 1903 års maldryckslagstiftning hade likaledes försök gjorts att vinna avsättning av maltstarka drycker, men icke heller dessa försök hade krönts med framgång. Den nu gällande lagstiftningen möjliggjorde visserligen tillverkning av maldrycker av första klassen även med en stamvörtstyrka, överstigande 6 men icke 10.5 procent, men under villkor att de vore helt alkoholfria. Avsättningen av dylika maldrycker vore synnerligen obetyd-

**Kontrollstyrelsen
utlåtande den
3 augusti
1927.**

Möjligheterna
för avsättning
av alkoholsvaga extraktrika maldrycker.

lig, och desamma torde företrädesvis komma till användning såsom stärkande medel.

Efter att hava lämnat en jämförande framställning beträffande konsumtionen från och med år 1903 av de alkoholsvaga maldryckerna i förhållande till konsumtionen av de alkoholstarkare, framhåller styrelsen bland annat, att svagdrickskonsumtionen jämförd med konsumtionen av de starkare maldryckerna nedgått, så att den för tillverkningsåret 1925/26 utgjorde allenast omkring hälften gent emot tillverkningsåret 1903/04, ehuru väl en återhämtning i viss mån ägt rum under de senare åren. Sammanfattningsvis uttalar styrelsen, att hittills vunna erfarenheter från den inhemska bryggeriindustrien giva vid handen, att några tendenser icke kunna framvisas i den riktningen, att de alkoholsvaga extraktrika maldryckerna skulle vara eftersträfvade av allmänheten för tillgodoseende av en mera utbredd smakriktning. Denna åsikt hade ock hävdats från tillverkarehåll.

Styrelsen säger sig vidare hava undersökt förekomsten av ifrågavarande slags maldrycker i utlandet och lämnar en redogörelse för undersökningen beträffande ett tiotal europeiska länder. Denna redogörelse anser styrelsen ådagalägga, att alkoholsvaga maltstarka drycker icke finna nämnvärd avsättning i utlandet i jämförelse med andra slag av maldrycker. I flertalet av ifrågavarande länder syntes dylika drycker icke alls förekomma. Styrelsen framhåller särskilt, att de i Danmark och Norge förekommande speciella typerna av extraktrika maldrycker, vilka — särskilt det danska kroneölet — från nykterhetsintresserat håll ofta åberopats såsom lämpliga förebilder för vad som ansetts önskvärt för Sveriges del, röna allenast obetydlig efterfrågan i jämförelse med de alkoholstarkare, utjästa sorterna samt att konsumtionen därav syntes vara i nedgående.

Invändningarna mot ifrågasatta tillverkningsmetoder för alkoholsvaga extraktrika maldrycker.

Enligt kontrollstyrelsens mening vore det anförda ägnat att bestyrka den från olika håll ofta framställda invändningen, att det icke funnes sannolika skäl för att de extraktstarkare maldryckerna skulle kunna påräkna att bliva föremål för allmännare efterfrågan. Denna omständighet hade dock icke ensamt för sig utgjort anledningen till statsmakternas avvisande ställning i denna fråga. Den väsentligaste invändningen mot framkomna förslag att giva extraktrika maldrycker med låg alkoholhalt samma fria ställning i lagstiftningsavseende som det egentliga svagdrickat hade, såsom förut erinrats, varit, att verkligt betryggande metoder för att hindra alkoholhalten i en extraktrik maldryck att överskrida den fastställda gränsen icke ansetts förefinnas. Den allmänt förekommande metoden för att avbryta jäsningen av en maldryck vore pasteurisering, men även andra förfaringssätt för att hålla en låg alkoholhalt i jämförelse med extrakthalten hade ifrågasatts, nämligen användande av på särskilt sätt behandlat malt och svagt förjäsande jästsorter samt bortdestillering av alkoholen från den färdigjäsade drycken.

Vad de båda sistnämnda förfaringssätten anginge hade styrelsen i sitt utlåtande över 1920 års maldryckssakkunnigas förslag om införande av

maltdryckstyperna maltdricka och maltöl påvisat de svårigheter, som i detta sammanhang vore för handen med dessa metoder och som borde föranleda, att desamma lämnades ur räkningen. Några erfarenheter, som lett till annan uppfattning i detta avseende, hade sedan dess icke framkommit. I stället hade beträffande dealkoholiseringsförfarandet, som enligt uppgift komme till användning vid tillverkning av de amerikanska alkoholsvaga maltdryckerna, de från utlandet inhämtade upplysningarna givit vid handen, att denna metod vid försök såväl i England som Tyskland lämnat otillfredsställande resultat.

Pasteuriseringsmetoden vore emellertid mera beprövad för förhindrande av fortsatt jäsnings av en maltdryck. Användningen av denna metod hade tidigare också alltid äsyftats, då fråga varit om tillverkning i Sverige av extraktrika maltdrycker. I Danmark förekomme pasteurisering beträffande alla buteljerade maltdrycker. I Finland vore i lag stadgat, att vid tillverkning av maltdrycker jäsningsen skulle avbrytas vid viss uppnädd alkoholhalt, och pasteurisering vore den enda godkända metoden för jäsningsens avbrytande.

Efter en redogörelse för förfaringssättet vid pasteurisering av maltdrycker och de med pasteuriseringen förbundna kostnaderna erinrar kontrollstyrelsen om att 1920 års maltdryckssakkunniga, som förordat införande av de extraktrika maltdryckstyperna maltdricka och maltöl och därvid tänkt sig, att tillverkningen skulle i första hand möjliggöras genom användning av sagda metod, upptagit till bemötande de mot metoden i fråga framställda invändningarna. Dessa ginge ut på att metoden icke under alla förhållanden kunde förhindra efterjäsnings. Sålunda hade påpekats, att en konsument hade tillfälle att genom efterjäsnings driva upp alkoholhalten. Enligt de sakkunnigas mening vore emellertid denna invändning väsentligen av teoretisk natur. Det syntes föga sannolikt, att personer, som eftersträvade en berusningseffekt, skulle finna det lämpligt att gå den besvärliga omvägen över det pasteuriserade maltstarka drikat under iakttagande av alla de olika omständigheter, som krävdes för att icke maltdrycken vid den extra jäsningsen skulle förstöras. Dessutom skulle en maltdryck genom ett dylikt förfarande i allmänhet komma att avsevärt förlora ur smaksynpunkt; en så behandlad maltdryck skulle jämförelsevis snabbt komma att surna och därigenom bliva mindre eftersträvansvärd. Och även om det skulle lyckas att uppbbringa alkoholhalten i en dylik maltdryck, utan att därmed drycken försämrades, skulle ett dylikt förfarande ur nykterhetssynpunkt sakna större betydelse, så länge det stode flertalet människor fritt att skaffa sig alkoholstarkare maltdrycker. Då var och en därjämte vore oförhindrad att direkt ur malt för eget behov framställa maltdrycker av sådan styrka, som industriellt icke finge tillverkas, saknade den gjorda invändningen enligt de sakkunnigas mening praktisk betydelse.

I anledning av detta uttalande hade kontrollstyrelsen framhållit, bland annat, att risken för att de extraktrika, icke slutförjasta maltdryckerna

skulle kunna missbrukas, vore betydligt större än vad de sakkunniga antagit. För att erhålla utgångspunkter för frågans bedömning hade kontrollstyrelsen å sitt laboratorium låtit verkställa försök med efterjäsning av två danska maltölsorter med en stamvörtstyrka av 17.8 resp. 16.6 procent och en alkoholhalt av 1.6 resp. 2 volymprocent. Efter tillförande av jäst och några dygns förvaring i rumstemperatur uppnåddes i dryckerna en alkoholhalt av 5.9 resp. 4.5 volymprocent. Det syntes vara jämförelsevis lätt att av extraktstarka, icke slutförjässta drycker genom tillsättning av jäst bereda en alkoholstark maltdryck utan något besvär, vilket skulle kunna medföra betydande olägenheter ur nykterhetssynpunkt. Särskilt med hänsyn därtill hade styrelsen funnit sig icke kunna förorda införande i lagstiftningen av medgivande att tillverka dylika drycker.

Kontrollstyrelsens ställning till frågan enligt de av 1923 års riksdag meddelade direktiv.

Kontrollstyrelsen anför därefter, bland annat, följande. Då kontrollstyrelsen år 1922 kommit till denna slutsats, hade styrelsen framför allt tagit hänsyn till de möjligheter till efterjäsning, som visat sig föreligga i fråga om icke slutförjässta drycker av särskilt hög extrakthalt, i varje fall med en stamvörtstyrka betydligt överstigande 10.5 procent. Enär emellertid den utredning, varom 1923 års riksdag hemställt, allenast avsåge beredande av möjlighet till tillverkning av drycker, vilka ägde en högsta extrakthalt av 10.5 procent och en högsta alkoholhalt av 1.8 viktprocent, syntes de med pasteuriseringsförfarandet förbundna riskerna av en förnyad jäsning icke längre äga samma betydelse. Den alkoholhalt, som medelst efterjäsningen av en pasteuriserad maltdryck av 10.5 procents stamvörtstyrka kunde ernås i drycken, skulle knappast uppgå till 3 viktprocent och icke under några omständigheter kunna överskrida den för maltdryck av andra klassen bestämda alkoholgränsen av 3.2 viktprocent. Den alkoholstarkare dryck, som erhöles, syntes med säkerhet heller icke bliva särskilt smaklig. Under sådana omständigheter syntes det innebära föga lockelse att tillgripa denna utväg för att bereda sig tillgång till en alkoholstarkare maltdryck, som det eljest stode var och en fritt att inköpa i detaljhandeln eller utskänkningsvis.

Under dylika förhållanden förefölle de risker för fortsatt jäsningsförfarande, som ansetts förbundna med pasteuriseringen, icke utgöra tillräckligt skäl för avvisande av kraven på friare tillverknings- och försäljningsbestämmelser för de extraktstarkare maltdrycker med på nyssnämnt sätt begränsad stamvörtstyrka. Pasteuriseringsförfarandet kunde alltså enligt kontrollstyrelsens mening betraktas såsom en tillräckligt betryggande metod för förhindrande av efterjäsning och därmed alkoholhaltens stegring hos ifrågavarande drycker. Även andra metoder än pasteurisering borde emellertid kunna få användas, därest kontrollstyrelsen funne tillfredsställande garantier föreligga för att icke den högsta tillåtna alkoholhalten komme att överskridas.

Sedan kontrollstyrelsen alltså konstaterat, att risken för de extraktrika maltdryckernas efterjäsning icke längre borde under angiven förutsättning utgöra hinder för meddelande av friare tillverknings- och försäljningsbestämmelser för dylika drycker, övergår styrelsen till frågan, huruvida dessa böra vara fria från maltskatt eller ej. Styrelsen erinrar om att 1920 års maltdryckssakkunniga ansett tillverkningen av icke blott maltöl utan även maltdricka böra underkastas skatt. Anledningen härtill hade för maltölets vidkommande varit, att detta med hänsyn till sin högre alkoholhalt tillhörde den av de sakkunniga föreslagna andra klassen, vilken omfattade de skattepliktiga maltdryckerna. Att även maltdrickat hänfördes till de beskattade dryckerna, finge ses mot bakgrunden av den då gällande låga maltskatten av 17, 20 och 23 öre — mot nu gällande 65, 70 och 75 öre — per kilogram för resp. intill 100,000 kilogram, 100,000—200,000 kilogram och över 200,000 kilogram vid bryggeri avverkat malt för tillverkningsår, vilken beskattning maltdrickat ansåges kunna tåla. Skulle emellertid ett underlättande i lagstiftningshänseende nu vidtagas i fråga om tillverkning och försäljning av en maltdryck, motsvarande det tidigare föreslagna maltdrickat, anser kontrollstyrelsen, att densamma bör göras skattefri.

Skattefrihet för de alkoholsvaga extraktrika maltdryckerna.

Beträffande de skäl, styrelsen anfört till stöd för sin åsikt härutinnan tillåter jag mig i huvudsak hänvisa till utlåtandet (sid. 25—26) och vill här endast erinra, att enligt styrelsens beräkningar maltdricka, därest det lämnades skattefritt, syntes kunna försäljas till omkring 2 öre lägre pris för flaska om $\frac{1}{3}$ liter än pilsnerdricka, men därest det underkastades beskattning bleve dyrare än pilsnerdricka. Med hänsyn till att konsumtionen av maltdricka med stor sannolikhet icke skulle åstadkomma någon nämnvärd minskning i konsumtionen av skattepliktiga maltdrycker hade statsverket ur fiskalisk synpunkt icke något större intresse att uttaga tillverkningskatt beträffande maltdricka.

Tillverkningen av de alkoholsvaga men extraktrika maltdryckerna borde kunna äga rum i såväl skattepliktiga som skattefria bryggerier, i de sistnämnda dock endast i den mån dessa bryggerier prövades vara utrustade med för en dylik tillverkning nödiga tekniska resurser. Antalet svagdricksbryggerier, som vore i stånd att upptaga denna tillverkning, syntes emellertid till en början sannolikt bliva obetydligt och näppeligen utgöra mer än omkring ett 25-tal.

För åstadkommande av skattefrihet för alkoholsvaga maltstarka drycker, som tillverkades i de skattepliktiga bryggerierna, skulle tillämpas enahanda förfaringssätt, som för dessa bryggerier gällde beträffande svagdrickstillverkningen. För malt, som omedelbart använts för tillverkning av ifrågasvarande drycker, skulle alltså skatt restitueras med 62 öre för kilogram.

Den fortlöpande kontrollen vid bryggerierna behöver enligt kontrollstyrelsens mening icke vid tillverkning av den nya maltdryckstypen utvidgas i vidare mån, än att den färdiga drycken i såväl skattepliktiga som skattefria brygge-

Kontroll över tillverkningen av de extraktrika maltdryckerna.

rier bör underkastas undersökning mera systematiskt och oftare än för närvarande sker för övervakande av att alkoholgränsen icke överskrides. I sådant syfte skulle den vid bryggeriet anställda kontrolltjänstemannen hava att med lämpliga mellanrum taga prov å dylika drycker för insändande till kontrollstyrelsens laboratorium. För utförande av sådana alkoholbestämningar behöfdes icke förstärkning av arbetskrafterna å laboratoriet.

Tillverkares bidrag till kontrollkostnaden vid skattefria bryggerier, där extraktrika maltdrycker tillverkas.

Kontrollstyrelsen upptager därefter frågan om bestridandet av kostnaden för kontrollen i sådana skattefria bryggerier, där tillverkning av alkoholsvaga extraktrika maltdrycker komme att äga rum. Enligt 41 § 1 mom. i maltdryckstillverkningsförordningen åligger det tillverkare i skattefritt bryggeri att bidraga till kontrollkostnadernas bestridande med ett belopp av 50 öre för varje helgfritt dygn av den tid, varunder tillståndsbevis varit gällande för bryggeriet. Arvodet till tillsyningsman vid skattefritt bryggeri utgör enligt 3 § 1 mom. i kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) sedan den 1 oktober 1923 1 krona för varje dag under tjänstgöringstiden, med rätt för kontrollstyrelsen att bestämma arvodet till lägre belopp. Före nämnda tidpunkt hade, säger styrelsen, arvodet varit fastställt till 75 öre för dag, och styrelsen hade även numera i regel begränsat tillsyningsmans avlöning till sistnämnda belopp. Ehuru svagdricksbryggerierna principiellt bort bära hela ifrågavarande kontrollkostnad, hade likväl med hänsyn till svagdricksbryggeriernas ringa ekonomiska bärkraft skyldigheten härvidlag begränsats till ovannämnda belopp av 50 öre. Vad nu anginge de skattefria bryggerier, vid vilka tillverkning av extraktstarka maltdrycker skulle äga rum, komme dessa enligt styrelsens mening att intaga en sådan ställning, att skäl borde förefinnas för att låta dessa tillverkare bestrida kostnaderna för kontrollen i större omfattning än vad nu vore fallet. Då med hänsyn till de ökade kontrollbestyren vid dessa bryggerier styrelsen torde komma att finna skäligt bestämma arvodet till de där anställda tillsyningsmännen till maximibeloppet av 1 krona för dag, syntes det skäligt, att tillverkaren i sådant bryggeri borde under tid, då tillstånd till tillverkning av ifrågavarande drycker gällde, hava att såsom bidrag till kostnaden för kontrollen vid bryggeriet erlægga 1 krona för varje helgfritt dygn. Det borde framhållas, att även med denna höjning av bidraget statsverket skulle få vidkännas kostnaden för tillsyningsmannens arvode under sön- och helgdag och för dyrtidstillägg.

Yttranden över kontrollstyrelsens förslag.

Flertalet länsstyrelser — länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Kronobergs, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län — förklara sig icke hava något att erinra mot kontrollstyrelsens förslag. Åtskilliga av dessa länsstyrelser finna likväl tveivelaktigt, huruvida någon större avsättning skall kunna påräknas för de alkoholsvaga, extraktrika maltdryckerna, men anse denna omständighet icke böra

utgöra hinder för beredande av möjlighet att erbjuda allmänheten dylika drycker.

Överståthållarämbetet befarar, att den nya drycken icke kommer att tilltala det svenska folkets smak, samt anser det tvivelaktigt, om staten bör genom sin lagstiftning locka till en måhända förlustbringande tillverkning.

Länsstyrelsen i Södermanlands län gör gällande, att syftet med riksdagens skrivelse i ämnet icke ernås genom kontrollstyrelsens förslag. Ökade möjligheter för en större marknad för alkoholsvaga extraktrika maltdrycker skulle ernås allenast i ringa grad, därest deras tillverkning komme att göras beroende av så dyrbara anordningar, som pasteuriseringsförfarandet innebure.

Länsstyrelsen i Jönköpings län avstyrker kontrollstyrelsens förslag och framhåller, att ett bifall till detsamma skulle, utan att det avsedda syftet ernåddes, föranleda minskade skatteinkomster för det allmänna av bryggerinäringen, varjämte kontrollen bleve fördyrad både för statsverket och bryggerierna.

Länsstyrelsen i Värmlands län anser det önskvärt, om allmänheten kunde erhålla tillgång till alkoholsvaga extraktrika maltdrycker, som fyllde anspråken på att vara på samma gång prisbilliga och välsmakande. Enär det emellertid förefölle, som om kostnaderna för tillverkningen av ifrågasvarande drycker skulle komma att ställa sig alltför höga, samt erfarenheten givit vid handen, att en pasteuriserad maltdryck icke motsvarade allmänhetens smakriktning, funne länsstyrelsen sig icke kunna tillstyrka kontrollstyrelsens förslag.

Svenska bryggareföreningen hemställer, att förslaget icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Omfattande försök hade med mycket nedslående resultat gjorts att i den svenska marknaden införa drycker med svagdrickats alkoholhalt men med högre extrakthalt än detta. Det kunde visserligen sägas, att lagstiftningen icke borde lägga hinder i vägen för tillverkning av vilka drycker som helst inom de angivna extrakt- och alkoholgränserna, alldeles oavsett smakriktningen, men i vår moderna tid med dess strävan till förenklingar och besparingar genom standardisering av tillverkningarna inom snart sagt alla industrier, syntes det vara att gå utvecklingen emot att nu föra fram nya maltdryckstyper, och detta särskilt i betraktande av att dessa typer erfarenhetsmässigt, något som kontrollstyrelsen också vitsordat, icke kunde antagas vinna någon marknad i vårt land. Föreningen framställer vidare vissa invändningar mot kontrollstyrelsens uttalande därom att en pasteuriserad maltdryck av den föreslagna typen icke skulle vara förbunden med några olägenheter ur nykterhetssynpunkt. I frågan om den nya maltdryckens beskattning vill föreningen icke göra någon principiell invändning mot förslaget om skattefrihet för malt-dricka men däremot bestämt rikta sig mot förslaget, att skatterestitutionen för malt, som i skattepliktigt bryggeri använts till maltdricka, skulle ske efter samma grunder som för svagdricka. Som ofta framhållits, innebure nu gällande restitutionsregler en extra belastning av de skattepliktiga bryg-

gerierna, vartill något fog icke förefunnes, och denna belastning skulle givetvis bliva avsevärt stegrad, om enahanda restitutionsbestämmelser skulle gälla för maltdricka med dess vida högre malthalt. En sådan bestämmelse skulle också verka i direkt prisfördyrande riktning. Skulle därför tillverkningen av maltdricka medgivas, måste de skattepliktiga bryggerierna vara berättigade att återfå hela skatten för det malt, som därtill åtgått.

Skattefria bryggeriers riksförbund har intet att erinra mot en lagstiftning, som möjliggör framställning av extrakrika alkoholsvaga malt-drycker. Förbundet ansåge icke, att den under de sista åren minskade konsumtionen i Sverige av svagdricka kunde anföras såsom bevis för att den ifrågasatta typen av extrakrika alkoholsvaga malt-drycker icke skulle kunna erhålla någon allmännares efterfrågan. Den nu gällande bestämmelsen om begränsningen av extrakthalten medverkade till ölkonsumtionens ständiga ökning på bekostnad av svagdrickskonsumtionen. Om däremot extraktgränsen, med bibehållande av nu gällande alkoholgräns, höjdes, skapades möjligheter att framställa en malt-dryck, som bättre motsvarade smaken hos en stor del av allmänheten. Det syntes heller icke vara möjligt att anförda några nykterhetssynpunkter såsom skäl mot kontrollstyrelsens förslag om höjandet av extrakthalten hos de alkoholsvaga malt-dryckerna. En stor del av allmänheten föredroge mera extrakrika malt-drycker utan att därför särskilt eftersträva malt-drycker av högre alkoholhalt. Det funnes ej någon rimlig anledning ur det allmännas synpunkt att genom bibehållande av den gällande extraktgränsen för malt-drycker av första klassen ovillkorligen tvinga denna allmänhet att övergå till konsumtion av malt-drycker av andra klassen.

En viktig betingelse för avsättning av de extrakrika malt-dryckerna vore givetvis prissättningen. Den omständigheten, att efterfrågan å de extrakrika alkoholsvaga malt-dryckerna tidigare icke varit synnerligen stor, måste anses vara beroende därpå, att priset på grund av skatteplikten måst ställas så högt, att det lagt hinder i vägen för den ekonomiskt mindre bärkraftiga allmänheten att i någon större utsträckning använda dessa drycker. Därest syftet med den ifrågasatta nya lagstiftningen skulle vinnas, vore det alltså ofrånkomligt, att, såsom kontrollstyrelsen föreslagit, skattefrihet medgäves för tillverkning av nu ifrågavarande malt-drycker, vilket icke behövde vålla några betänkligheter ur statsekonomisk synpunkt.

Beträffande metoderna vid tillverkningen av alkoholsvaga, extrakrika malt-drycker håller förbundet före, att även andra metoder än pasteurisering kunde med fördel och utan risk komma till användning och detta särskilt i sådana fall, där extrakthalten såsom i det danska vitölet hölle sig omkring 6—8 procent.

Slutligen förutsätter förbundet, att, därest förslaget komme till genomförande, tillverkningen av ifrågavarande slags malt-drycker medgäves alla bryggerier, således även svagdricksbryggerierna, därvid hänsyn icke toges till annat än bryggeriernas förmåga att omhänderhava tillverkningen på ett

sådant sätt, att betryggande garantier ernåddes för att icke alkoholhalten stegrades över den fastställda gränsen.

Särskilt från nykterhetsintresserat håll hava starka krav gjort sig gällande, att åtgärder i lagstiftningshänseende måtte vidtagas i syfte att underlätta tillverkning och försäljning av extraktrika men alkoholsvaga malt-drycker. Häremot har anförts att, enligt vad åtskilliga omständigheter gäve vid handen, dylika drycker icke skulle i särskild grad tilltala allmänhetens smak och därför sannolikt röna allenast ringa avsättning. Att av denna anledning lägga hinder i vägen för tillverkning av sådana drycker synes icke vara befogat. Av avgörande betydelse för denna fråga synes vara, huruvida det är att förvänta, att olägenheter ur nykterhetssynpunkt kunna uppstå genom ett tillmötesgående av omförmälda önskemål. Med den av riksdagen angivna begränsningen, att dessa dryckers stamvörtstyrka icke skulle få överstiga 10.5 procent, samt under förutsättning att vid tillverkningen användes en effektiv metod till förhindrande av att alkoholhalten hos drycken överstiger den för maldrycker av första klassen fastställda gränsen, synas några olägenheter av antydd art icke vara att befara. I sistnämnda avseende torde utredningen giva vid handen, att en på nöjaktigt sätt verkställd pasteurisering av maldrycken är en tillräckligt betryggande metod för avbrytande av alkoholbildningen i maldrycken. Under sådana förhållanden anser jag, lika med kontrollstyrelsen, att förefintliga hinder i lagstiftningen för en mera allmän tillverkning och försäljning av alkoholsvaga extraktrika maldrycker böra undanröjas, och biträder alltså styrelsens förslag i denna del. Andra metoder för jäsnings avbrytande i maldrycken än pasteuriseringsförfarandet hava tidigare såsom otillfredsställande ansetts böra lämnas ur räkningen. Då det emellertid är möjligt, att framdeles nya tillförlitliga metoder kunna uppkomma, anser jag i likhet med kontrollstyrelsen, att tillverkningen icke i själva förordningen uttryckligen bör göras beroende av att pasteuriseringsmetoden användes, utan att det bör få ankomma på kontrollstyrelsen att för varje bryggeri pröva, huruvida de av tillverkaren avsedda metoderna för förhindrande av alkoholgränsens överskridande kunna anses betryggande.

Vad angår frågan, huruvida maldrycker av den föreslagna typen skola vara fria från maltskatt, delar jag, lika med flertalet länsstyrelser, kontrollstyrelsens uppfattning därutinnan, att frihet från maltskatt för dessa maldrycker torde vara erforderlig, därest de överhuvud skola kunna erhålla en mera allmän avsättning. Att så är förhållandet framgår redan därav, att om maltskatt skulle uttagas, dessa drycker skulle draga en högre tillverkningskostnad och därmed också betinga högre försäljningspris än maldrycker av andra klassen. Ur fiskalisk synpunkt torde en dylik skattebefrielse i varje fall icke äga nämnvärd betydelse. Jag anser vidare, att tillverkningen bör kunna äga rum icke blott i skattepliktiga bryggerier utan även i skattefria sådana, i den mån de uppfylla de för tillverkningen i fråga föreskrivna villkor.

Tillverkningen av alkoholsvaga extraktrika maltdrycker förutsätter icke annan utvidgning av kontrollen från statens sida, än att den färdiga drycken mera systematiskt och oftare än för närvarande är fallet underkastas undersökning till utrönande av alkoholhalten, för vilket ändamål den vid bryggeriet anställde kontrolltjänstemannen skulle hava att med vissa mellantider insända maltdrycksprov till kontrollstyrelsens laboratorium. Några ökade kostnader för staten synes sagda kontrollbestyr icke komma att medföra. Kontrollstyrelsen har visserligen uttalat, att kontrollgöromålen vid sådant skattefritt bryggeri, där tillverkning av ifrågavarande maltdryck äger rum, kunde komma att föränleda, att den där anställde kontrolltjänstemannen tillerkändes det för dylik befattning medgivna maximiarvodet av en krona om dagen emot det eljest av kontrollstyrelsen i regel fastställda dagarvodet av 75 öre. Detta förhållande skulle dock icke betyda ökad utgift för statsverket, då förslaget tillika innebär, att tillverkare vid dylikt bryggeri skulle med hänsyn till den utvidgade tillverkningsrätten hava att såsom ersättning för kontrollkostnaderna till statsverket erlægga ett belopp av en krona för helgfritt dygn under, tid, då sådan tillverkningsrätt är gällande, i stället för eljest 50 öre. Denna höjning av kontrollkostnadsbidraget finner jag befogad. — Bland annat ur synpunkten av den särskilda kostnad, som på så sätt blir förbunden med de skattefria bryggeriernas tillverkning av extraktrika alkoholsvaga maltdrycker, anser jag mig icke kunna biträda det av svenska bryggareföreningen framställda kravet på införande av en förmånligare beräkning för restitution av maltskatt vid tillverkning i de skattepliktiga bryggerierna av dylika drycker, än som för närvarande gäller för dessa bryggeriers tillverkning av svagdricka. Vad föreningen anfört därom att den av kontrollstyrelsen föreslagna restitutionsregeln skulle verka i direkt prissfördyrande riktning torde innebära en överdrift, vilket framgår därav, att av skillnaden mellan den lägsta skattesatsen, 65 öre, och det föreslagna restitutionsbeloppet, 62 öre, eller alltså 3 öre för kilogram malt, å en flaska om en tredjedels liter belöper allenast omkring ett sjättedels öre.

Ändringar i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Jag övergår nu till frågan om de ändringar i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, som påkallas av förvarande av mig tillstyrkta förslag. Det av kontrollstyrelsen utarbetade förslaget till författning i ämnet innefattar jämväl vissa ändringar, som ansetts påkallade av annan anledning än underlättande av tillverkning av alkoholsvaga extraktrika maltdrycker men som lämpligen befunnits böra vidtagas i detta sammanhang. Jämväl dessa ändringsförslag hava, med vissa formella jämkningar, av mig biträts. Beträffande flertalet förslag tillåter jag mig hänvisa till kontrollstyrelsens specialmotivering (sid. 27—30 i utlåtandet), till vilken jag i huvudsak ansluter mig. Endast på ett par punkter har jag funnit erforderligt att närmare utveckla min åsikt.

De alkoholsvaga extraktrika maltdryckernas hänförande till första klassen påkallar en utvidgning av begreppet »maltdryck av första klassen», så att däri innefattas även maltdrycker, vilkas alkoholhalt visserligen icke överstiger 1.8 viktprocent men som äro inbryggda med en stamvört, vars extrakt-halt överstiger 6 men icke 10.5 procent, och vilka tillika underkastats sådan särskild åtgärd, att drycken icke kan uppnå högre alkoholhalt än 1.8 viktprocent. Länsstyrelsen i Värmlands län samt svenska bryggareföreningen hava ifrågasatt viss modifiering av uttrycket »sådan särskild åtgärd, att alkoholhalten i drycken icke kan överstiga 1.8 viktprocent», och förordat, att bestämmelsen härutinnan gjordes mindre kategorisk. Såsom skäl härför har anförts det förhållandet, att pasteurisering av en maltdryck understundom torde kunna misslyckas utan tillverkarens förvällande, i vilket fall det kunde inträffa, att alkoholhalten överstege den bestämda gränsen. En på tillräckligt sakkunnigt och omsorgsfullt sätt utförd pasteurisering lärer emellertid näppeligen medföra ett dylikt misslyckande annat än i mycket sällsynta fall. Det må ock erinras om att tillverkare i skattepliktigt bryggeri på grund av bestämmelsen i 47 § tredje stycket i dylikt fall är fri från ansvar och att jämlikt 48 § 2 mom. detta är förhållandet även i fråga om tillverkare i skattefritt bryggeri, där ej alkoholhalten hos drycken överstiger 2 viktprocent. Någon modifiering av bestämmelsen torde icke vara möjlig att vidtaga, då densamma härigenom skulle förlora sin väsentliga innebörd. Ordet »åtgärd» har emellertid utbytt mot »behandling».

Å den nya typen av maltdrycker har kontrollstyrelsen föreslagit samma benämning, som 1920 års maltdryckssakkunniga på sin tid avsågo åt den av de sakkunniga föreslagna maltdrycken av motsvarande slag, nämligen »maltdricka». Länsstyrelsen i Västmanlands län har ansett benämningen »lagerdricka» vara att föredraga. Då benämningen »maltdricka» bättre än lagerdricka torde angiva dryckens karaktär och de hörda sammanslutningarna inom bryggerinäringen icke framfört någon erinran mot den förra benämningen, finner jag mig böra förorda kontrollstyrelsens förslag.

Med de föreslagna definitionerna å olika slag av maltdrycker skulle enligt kontrollstyrelsens mening de helt alkoholfria maltdryckerna med en stamvörtstyrka av högst 10.5 procent icke längre, såsom för närvarande är fallet, behöva i förordningen omnämnas såsom särskilt slag av maltdryck, när de allt efter stamvörtstyrkan bleve hänförliga till antingen svagdricka eller maltdricka. I anledning härav har länsstyrelsen i Uppsala län uttalat, att nu gällande bestämmelser beträffande ifrågavarande alkoholfria maltdrycker borde i sak bibehållas och att alltså någon »särskild åtgärd» icke borde i fråga om dem förutsättas. Då emellertid dessa drycker redan nu regelmässigt underkastas pasteurisering vid tillverkningen, torde anmärkningen icke böra föranleda ändring av den åsyftade bestämmelsen.

Kontrollstyrelsen har i detta sammanhang övervägt, huruvida icke viss ändring i den terminologi, som för närvarande användes vid definition å

olika slag av maltdrycker, borde vidtagas, och har i sådant avseende an-
fört:

»De hittillsvarande definitionerna å maltdrycker innehålla bland annat bestämmelse om den högsta respektive lägsta extrakthalt, som den stamvört får hålla, med vilken en maltdryck av viss klass blivit inbryggd. Härmed avses maltdryckens ursprungliga extrakthalt, vilken i fråga om färdig vara låter sig bestämma genom kemisk analys och som, därest icke tillsats till vörten av extraktgivande ämnen eller spädning av vörten sker, är lika med extrakthalten hos vörten vid jästens tillsättande (stamvörtstyrkan). Då det framkastats, att det i författningen använda uttrycket 'inbryggd med en stamvört' kunde tydas så, att extrakthalten allenast vid ett visst skede i tillverkningen vore avgörande och att hänsyn alltså icke skulle kunna tagas till senare skeende tillsats till vörten av extraktgivande ämnen eller till spädning av densamma, har kontrollstyrelsen tagit spörsmålet om en ändring av den för närvarande härvidlag använda terminologien i övervägande. Då emellertid kontrollstyrelsen icke har sig bekant, att annan tolkning av bestämmelserna än den avsedda tillämpats av domstol, och uttrycken ifråga, vilka kommit till användning alltsedan maltdrycksbeskattningens införande i vårt land år 1903, icke i övrigt vållat några olägenheter, finner sig styrelsen nu icke böra föreslå ändring av desamma.»

Jag delar kontrollstyrelsens mening rörande innebörden av ifrågavarande begrepp och anser lika med styrelsen någon författningsändring i förevarande avseende icke påkallad.

6 § 1 mom. 6 § 1 mom. innehåller bestämmelse om tillverkares allmänna skyldigheter och ålägger tillverkaren, bland annat, att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över maltskattens behöriga utgörande meddelar. Kontrollstyrelsen har föreslagit, att bestämmelsen måtte avfattas i överensstämmelse med motsvarande föreskrift i 18 § 6 mom. i gällande brännvinstillverkningsförordning, däri stadgas skyldighet för tillverkare att ställa sig till efterrättelse, förutom de föreskrifter, som meddelas angående brännvinsbeskattningen, även de föreskrifter, kontrollstyrelsen utfärdar för förordningens tillämpning i övrigt. Länsstyrelserna i Gotlands och Skaraborgs län hava anmärkt, att den sålunda föreslagna ändringen innebure en utvidgning av kontrollstyrelsens befogenhet, som icke syntes vara av behovet påkallad. — Då det måste anses lämpligt, att bestämmelserna om befogenhet för kontrollstyrelsen att utfärda tillämpningsföreskrifter så vitt möjligt äro av likartad innebörd i de olika förordningarna angående tillverkningsavgifter, vilkas efterlevnad styrelsen har att övervaka, torde kontrollstyrelsens förslag härutinnan böra godtagas.

37 § 1 mom. Beträffande 37 § 1 mom. har kontrollstyrelsen — under förmålan att det ur kontrollsynpunkt visat sig finnas behov av föreskrift, att i skattefritt bryggeri ändring av den ursprungliga extrakthalten icke må vidtagas efter

jästtillsättningen annat än under vederbörlig kontroll — föreslagit upptagande i detta moment av föreskrift i sådant hänseende. I anslutning härtill har styrelsen funnit stadgande vara erforderligt angående ersättning till kontrolltjänsteman, som tillkallas för utövande av tillsyn, då tillverkaren önskar vidtaga åtgärd för förändring i den ursprungliga extrakthalten hos jäsande vört eller färdig maldryck. Styrelsen har ansett dylik ersättning böra utgå i enlighet med vad som gäller för de i 14 § 3 mom. och 22 § 1 mom. i förordningen omförmälda fall. För dessa fall stadgas i 3 § 2 mom. av kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339), att ersättning skall utgå med 2 kronor 50 öre för timme, dock med minst 4 kronor för varje förrättning, varvid överskjutande tid av minst en halv timme räknas såsom hel timme, men mindre del bortfaller. Mot vad kontrollstyrelsen sålunda föreslagit har jag ingen erinran. Då emellertid de i nämnda kungörelse innefattade ersättningsbestämmelserna på sin tid antagits av riksdagen, torde jämväl det nu föreslagna tillägget böra underställas riksdagens prövning.

Vad angår ansvar för tillverkare i skattepliktigt eller skattefritt bryggeri, 46 och 48 §§, vilken utan tillstånd tillverkar maldricka, har kontrollstyrelsen ansett straffet böra utmätas efter samma skalor, som nu gälla för de i 46 § 1 mom. första stycket resp. 48 § 1 mom. första stycket avsedda fall. Häremot synes mig den anmärkning kunna framställas, att fängelsestraff icke skäligen bör ifrågakomma för sådan förseelse. Straffskalan skulle alltså omfatta böter från och med 200 kronor till och med 2,000 kronor. I enlighet härmed hava de nya bestämmelserna i 46 § 3 mom. och 48 § 4 mom. avfattats.

Den i 2 § vidtagna uppdelningen av första klassens maldrycker i svagdricka och maldricka påkallar ändring av bestämmelserna i 48 § 1 och 2 mom., i vilka stadgas ansvar för olovlig tillverkning i skattefritt bryggeri. Länsstyrelsen i Västmanlands län har hemställt, att särskilda mildare straffsatser måtte utsättas för fall, då omständigheterna giva anledning till antagande, att förbrytelsen skett utan avsikt. Med anledning härav må erinras om att vid tillverkning av maldryck, som faller inom de s. k. remediegränserna för alkoholhalt och stamvörtstyrka, 1.8—2 viktprocent resp. 6—6.4 procent, enligt nu gällande bestämmelser ansvar ådömes allenast, om åtgärd avsiktligt vidtagits för att bereda drycken högre alkoholhalt än den medgivna eller uppenbar vårdslöshet förelegat vid tillverkningen. Någon skärpning härutinnan är för de nuvarande första klassens maldryckerna icke ifrågasatt. Beträffande maldricka skulle i fråga om alkoholgränsen gälla samma remedium som för övriga maldrycker av första klassen men däremot icke något remedium medgivas med avseende å gränsen av 10.5 procent för stamvörtstyrkan, vilken gräns är densamma som utan något remedium gäller för maldrycker av andra klassen. Att i vidare mån medgiva straffrihet eller strafflindring för förseelse av ifrågavarande slag i fall, då god tro eller endast vårdslöshet kan antagas hava förelegat, torde vad tillverkning av maldricka angår möta betänkligheter, särskilt i be-

traktande av att medgivandet av rätt till tillverkning av maltdricka väsentligen vilar på tilltro till tillverkarens omsorg att vidtaga den särskilda åtgärd, som är avsedd att förhindra alkoholhaltens stegring över den medgivna gränsen. Härtill kommer, att det givetvis skulle möta svårigheter att åstadkomma bevisning mot påstående av tillverkare, att han icke haft för avsikt att överskrida den stadgade alkohol- eller extraktgränsen.

De föreslagna författningsändringarna torde böra träda i kraft vid nästkommande tillverkningsårs början den 1 oktober 1928.

Föredraganden uppläser härefter förslag till förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker samt hemställen, att Kungl. Maj:t måtte i proposition föreslå riksdagen att

dels antaga nämnda förslag;

dels ock godkänna det av departementschefen framlagda förslaget beträffande storleken av den i 37 § 1 mom. i förslaget till förordning om förmälda ersättning.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen behagar Hans Maj:t Konungen bifalla och förordnar, att proposition av den lydelse, bil. litt. vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Ragnar Kihlgren.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1927:19
FINANSDEPARTEMENTET

UTLÅTANDE

ANGÅENDE

TILLVERKNING AV ALKOHOLSVAGA EXTRAKTRIKA MALTDRYCKER

AVGIVET AV

KUNGL. KONTROLLSTYRELSEN

STOCKHOLM 1927
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG

TILL KONUNGEN.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 15 maj 1923 (nr 173) har riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t måtte föranstalta om utredning, huruvida och under vilka förutsättningar medgivande kunde i lagstiftningen lämnas att, jämväl

i för närvarande skattefria bryggerier, tillverka maltdrycker, vilka ägde en högsta extrakthalt, motsvarande den för maltdrycker av andra klassen fastställda, och en högsta alkoholhalt, lika med den för maltdrycker av första klassen gällande, och vilka i försäljningshänseende kunde likställas med maltdrycker av sistnämnda klass, ävensom för riksdagen framlägga de förslag, som av utredningen framginge.

Genom remiss den 21 juni 1924 har Kungl. Maj:t anbefallt kontrollstyrelsen att verkställa den av riksdagen begärda utredningen samt inkomma med det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

Med anledning härav får kontrollstyrelsen anföra följande.

Enligt förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker indelas maltdrycker i nedan angivna klasser, nämligen:

första klassen, omfattande maltdrycker, som ej innehålla mer än 1·8 viktprocent alkohol och vilkas stamvörtstyrka icke överstiger 6 procent, ävensom sådana alkoholfria maltdrycker, vilkas stamvörtstyrka överstiger 6 men icke 10·5 procent;

andra klassen, omfattande maltdrycker, som icke äro hänförliga till första klassen och vilka ej innehålla mer än 3·2 viktprocent alkohol samt vilkas stamvörtstyrka icke överstiger 10·5 procent; samt

tredje klassen, omfattande alla till första eller andra klassen icke hänförliga maltdrycker.

Frihet från maltskatt åtnjutes allenast för *svagdricka*, varmed förstås varje maltdryck, som är hänförlig till första klassen och vars stamvörtstyrka icke överstiger 6 procent. Belagda med maltskatt äro alltså *dels* alkoholfria maltdrycker av första klassen med stamvörtstyrka över 6 procent men ej över 10·5 procent, *dels* maltdrycker av andra och tredje klassen. I försäljningsavseende äro maltdrycker av andra klassen underkastade bestämmelserna i förordningen den 11 juli 1919 (nr 406) angående försäljning av pilsnerdricka, under det att maltdryckerna av första klassen intaga en friare ställning enligt bestämmelserna i förordningen den 8 maj 1925 (nr 119) angående försäljning av vissa alkoholfria och därmed jämförliga drycker. Maltdrycker av tredje klassen (exportöl) få tillverkas för avsalu allenast för utförel ur riket samt för vetenskapligt, medicinskt, farmaceutiskt, tekniskt, industriellt eller likartat ändamål. Med bortseende från exportölet, som är underkastat försäljningsförbud, samt från de helt alkoholfria maltdryckerna av första klassen, vilka förekomma i ytterst ringa omfattning under namn av maltkraft och dylikt, åtskiljas sålunda de svagare och de starkare maltdryckerna ej endast av en alkoholgräns utan även av en extraktgräns på så sätt, att maltdrycker, som innehålla mer än 1·8 viktprocent alkohol och vars stamvörtstyrka överstiger 6 procent, äro underkastade beskattning samt falla under de strängare försäljningsbestämmelser, som innefattas i förordningen angående försäljning av pilsnerdricka.

Klassindelningens inflytande på förekomsten av maltstarka drycker.

Maltdryckernas klassificering genom en kombinerad alkohol- och extraktgräns leder till att maltdrycker, vilkas alkoholhalt i och för sig icke påkallar särskilda försäljningsföreskrifter, på grund av sin extrakthalt i försäljningshänseende jämställas med maltdrycker av högre alkoholhalt. En maltdryck med en stamvörtstyrka på exempelvis 9 procent tillhör alltså andra klassen och är med hänsyn till sin tillverkning och försäljning jämställd med pilsnerdricka, även om alkoholstyrkan ligger under svagdricksgränsen.

De nuvarande lagbestämmelserna hava därför särskilt från nykterhetsintresserat håll ansetts förhindra avsättningsmöjligheterna och därmed konkurrensmöjlighet för extraktrika maltdrycker med en garanterat låg alkoholhalt. Genom tillkomsten av bestämmelserna för klassificeringen hava svagdricksbryggerierna hindrats att fortsätta tillverkningen av maltstarkare drycker, och de skattepliktiga bryggerierna hava ansett det icke vara lönande att tillverka dylika drycker, som i försäljningsavseende äro underkastade samma villkor som pilsnerdrickat eller tidigare ölet. För närvarande torde det i vårt land allenast vara ett eller annat julöl, som representerar de extraktrika men relativt alkoholsvaga maltdryckerna.

Bestämmelserna om särskiljandet av maltdryckerna genom den kombinerade extrakt- och alkoholgränsen hava emellertid tillkommit först efter ett kraftigt motstånd från de organiserade nykterhetsvännernas sida. Redan tidigt hade man klart för sig de konsekvenser, som en extraktgräns komme att föra med sig beträffande de maltstarkare dryckerna, och man gjorde gällande, att enbart alkoholgränsen vore den enda gräns, som ur nykterhetsynpunkt hade något intresse.

Denna ståndpunkt hävdades med särskild skärpa i den av herrar Waldenström och Jansson avgivna reservationen till det av 1898 års maltdryckskommitté den 23 maj 1900 avlätna betänkande angående revision av då gällande stadganden rörande försäljning av vin och öl. Kommittén hade ansett, att alkoholhalten icke kunde ensam användas som gräns mellan starkare och svagare maltdrycker, när alkoholhalten med hänsyn till maltdryckens efterjäsning vore växlande. En extraktgräns vore att föredraga men kunde ej genomföras, då detta förutsatte en kontroll vid bryggerierna, som före maltskattens införande icke fanns anordnad. Reservanterna gjorde gällande, att alkoholhaltens växlingar icke vore av någon betydelse, blott den icke överstege en viss gräns, och att det vore lättare att i färdig maltdryck undersöka alkoholhalten än stamvörtstyrkan. Kunde en maltdryck med hög extrakthalt och låg alkoholstyrka tillverkas, så borde den hälsas välkommen. Det enda rationella vore att såsom gräns bestämman styrkan icke hos det *näringsvärde* utan hos det *berusningsmedel*, som maltdryckerna innehöle. En rusedryckslagstiftning hade icke något att skaffa med drycker av nämnda slag, blott de vore tillräckligt alkoholsvaga. — Nämnda kommittéutredning ledde vid denna tidpunkt icke till antagande av ny lagstiftning i ämnet. Detta skedde först genom utfärdandet av 1905 års försäljningsförordning, vars bestämmelser dock icke inneburo någon direkt gynnad ställning för de extraktrika alkoholsvaga maltdryckerna.

1898 års
maltdrycks-
kommitté.

1902 års maltskattekommitté, som hade att avgiva förslag i frågan om lämpligaste sättet för anordnande av en maltdrycksbeskattning, behandlade även spörsmålet om underlättandet av tillverkningen av alkoholsvaga maltdrycker av hög extrakthalt. I de för kommitténs uppdrag meddelade direktiven hade Kungl. Maj:t uttalat, att billiga, alkoholsvaga maltdrycker borde fritagas från beskattningen. Från de organiserade nykterhetsvännernas sida hade gjorts gällande, att beskattningen av maltdrycker medelst en å den färdiga varan lagd skatt (produktskatt) skulle ur nykterhetssynpunkt vara att föredraga framför en beskattning av det vid maltdryckstillverkningen använda maltet (råämnesbeskattning), när den förra skulle leda till framställandet av en god, alkoholsvag maltdryck, under det att en råämnesbeskattning skulle föranleda tillverkarna att uppdriva förjäsningsgraden för

1902 års
maltskatte-
kommitté.

att framställa en hållbar, alkoholstark maltdryck. I ett alternativt framlagt förslag till ett produktbeskattningssystem upptog kommittén också såsom skattefria alla maltdrycker, vilkas alkoholhalt icke kunde överstiga två volymprocent, d. v. s. endast de drycker, som antingen på grund av sin låga stamvörtstyrka av 5 procent ej kunde genom efterjäsning erhålla en högre alkoholhalt än den nyssnämnda eller ock undergått sådan särskild behandling, att de under inga förhållanden kunde uppnå högre alkoholhalt. De kommitterade angävo ej närmare, på vilka olika sätt en tillverkare kunde i dylikt syfte avbryta jäsningen av en extraktrikare maltdryck för att göra den skattefri, enär de ville lämna öppet för maltdryckstillverkarna att, därest några dittills okända metoder för jäsningens avbrytande skulle uppfinnas, begagna sig därav för ifrågavarande ändamål. För kommittén vore dock ingen annan metod än pasteurisering bekant. I bryggeriets drifts-anmälan skulle uppgivas de särskilda åtgärder, som vore avsedda att tillämpas vid bryggeriet för att förhindra, att alkoholhalten hos dylik maltdryck efter dess utlämnande kunde komma att överstiga två volymprocent.

Ovanberörda förslag till maltdrycksbeskattning, vilket i sig inrymde ett möjliggörande av skattefri tillverkning av extraktrika men alkoholsvaga maltdrycker, fann sig kommittén emellertid icke kunna tillstyrka av i huvudsak skattetekniska skäl. I stället stannade kommittén vid att föreslå införande av råämnesbeskattning. Vad angår de alkoholsvaga maltdryckerna, undantogs allenast det maltsvaga, billiga svagdrickat från beskattning, dock endast i den mån det tillverkades i bryggerier med enbart svagdrickstillverkning. De extraktrika, alkoholsvaga dryckerna ansåg kommittén däremot icke böra fritagas från beskattningen, dels emedan de av Kungl. Maj:t meddelade direktiven åsyftade skattefrihet för allenast det *billiga* svagdrickat, dels ock av skattetekniska skäl samt av hänsyn till bryggeriindustrien. Därest maltstarka drycker i likhet med svagdrickat finge skattefritt tillverkas i svagdricksbryggerierna, bleve det nämligen omöjligt för de skattepliktiga bryggerierna, för vilka något restitutionsförfarande icke ansågs genomförbart, att tillverka sådana drycker till liknande pris som de skattefria bryggerierna. Därigenom bleve, särskilt om sagda drycker finge någon större avsättning, de förra bryggeriernas ställning i konkurrensen med de skattefria ytterligare försvårad. — Enligt kommitterades förslag utgjorde svagdricka varje maltdryck, som ej innehölle mer än 2 volymprocent alkohol och vore inbryggd med en stamvört, vilkens extrakt-halt icke överstege 5 procent. Någon övre alkohol- eller extraktgräns för skattepliktiga maltdrycker föreslogs icke.

Inom kommittén reserverade sig tvenne ledamöter bland annat till förmån för genomförande av skattefrihet jämväl för sådan i svagdricksbryggeri tillverkad maltdryck, vilkens extraktgräns överstege 5 procent men som undergått sådan särskild behandling, att den under inga förhållanden kunde uppnå högre alkoholhalt än 2 volymprocent. I princip anslöto sig reservanterna till produktbeskattningssystemet, vilket enligt deras mening i högre grad än råämnesbeskattningen vore ägnat att leda till uppkomsten av en god alkoholsvag maltdryck, i vilket avseende de åberopade förhållandena i Danmark, där produktbeskattning funnes införd. Under den allmänna benämningen »Krone-öl» tillverkades därstädes en extraktrik, alkoholsvag maltdryck av den typ, man på nykterhetsintresserat håll i Sverige länge eftersträvat. Alkoholhalten hos nämnda dryck uppginge till omkring 1:s viktprocent och extrakthalten hos stamvörten till omkring 11:5 procent.

Sagda dryck hölle sig således beträffande alkoholhalten under den för svagdrickat antagna gränsen, 2 volymprocent.

På grundval av kommitténs förslag om råämnesskatt framlade Kungl. Maj:t sedermera proposition till 1903 års riksdag om införande av beskattning av maltdrycker. Kungl. Maj:ts förslag avvek emellertid från kommitténs yrkande på några väsentliga punkter. I en till Kungl. Maj:t ställd petition från de organiserade nykterhetsvännernas sida hade framhållits, att den av kommittén föreslagna högsta alkoholgränsen av 2 volymprocent för svagdricka icke vore tillfredsställande. Det vore oomtvistligt, att gränsen borde läggas så, att det bleve möjligt att tillverka ett gott dricka, utan att tillverkaren behövde riskera att mot sin vilja överskrida densamma. Ur sanitär synpunkt vore det naturligtvis förmånligt att få så litet sprit som möjligt i en måltids- och läskedryck. Men saken hade även en annan sida, drycken måste bliva smaklig och tilltalande, och detta vunnes genom jäsningen. Petitionärerna hade vänt sig till personer såväl inom som utom landet, vilka förklarar, att gränsen borde sättas vid $2\frac{1}{2}$ volymprocent alkohol eller högre, om det skulle bliva möjligt att brygga en god maltdryck. Det vore fara värt, ansågo petitionärerna, att, därest gränsen mellan öl och svagdricka sattes till 2 volymprocent alkohol, fabrikanterna skulle se sig ur stånd att våga tillverka ett verkligt gott skattefritt svagdricka, och de hemställde därför att ifrågavarande gräns måtte sättas vid $2\frac{1}{4}$ volymprocent.

Enär det således syntes, som om de organiserade nykterhetsvännerna ej längre fasthölle vid 2 volymprocent alkohol såsom gräns för de alkoholsvaga maltdryckerna, och då 1902 års kommitterade framställt sitt förslag om 5 procent såsom den högsta medgivna extrakthalten hos det skattefria svagdrickats stamvört uteslutande av hänsyn till de från nykterhetsvänligt håll framförda önskemålen, funnes enligt föredragande departementschefens mening icke något skäl att nu vidhålla kommitterades nämnda förslag utan syntes det lämpligare att fastställa stamvörtens högsta extrakthalt till 6 procent. Beträffande extraktgränsens fastställande anförde departementschefen, att svagdrickat i fortsättningen sannolikt komme att inbryggas av vört med omkring 5 procents extrakthalt, och då borde, därest en lagstadgad extraktgräns nu infördes, densammas fastställande till 6 procent medföra den fördelen, att bryggarna utan risk att överskrida denna gräns kunde brygga drickat såsom de förr varit vana, d. v. s. av vört med omkring 5 procents extrakthalt. Om utjäsningen fortfarande komme att hållas vid omkring 50 procent, erhöles av 6 procents vört ett dricka med omkring $1\frac{1}{2}$ volymprocent alkohol, och om utjäsningen dreves till 60 procent, skulle drickats alkoholhalt ej stiga till mera än $2\frac{1}{4}$ volymprocent. Inbryggdes drickat av 5-procentig vört, bleve alkoholhalterna respektive $1\frac{1}{2}$ och $1\frac{1}{2}$ volymprocent. Däremot kunde man icke med fasthållande av alkoholgränsen $2\frac{1}{4}$ volymprocent sätta gränsen högre än till 6 procents extrakthalt. Det vore nämligen att märka, att svagdrickat icke underkastades pasteurisering och att alkoholhalten i dylikt dricka, inbryggt på en vört av 7 à 8 procent, i de flesta fall komme att överstiga $2\frac{1}{4}$ procent.

I förutnämnda petition understöddes även det av reservanterna inom maltdryckskommittén framförda kravet på skattefrihet för maltstarkare drycker, med vilka sådana åtgärder vidtagits, att deras alkoholhalt icke under några förhållanden kunde komma att överskrida den fastställda alkoholgränsen. Petitionen hade givit ett antal läkare anledning att i ingiven

*Frågans behandling vid
1903 års
riksdag.*

skrift såsom sin åsikt uttala, att ett gott, extraktrikt dricka med låg alkoholtalt skulle vara av särskilt stor och allmän hygienisk betydelse och att det därför syntes dem vara av vikt, att vid påläggande av maltskatt allt dricka av låg alkoholtalt, även det mer extraktrika, fritoges från beskattning.

Med anledning av berörda petition hade svenska bryggareföreningen inkommit med en skrift, vari bland annat framhölls, att det danska kroneölet, vilket förordats av reservanterna i 1902 års kommitté och av petitionärerna tydligt åsyftades med deras tal om ett verkligt gott dricka, icke hade någon betydelse i nykterhetskänseende, såsom ock framginge av ett yttrande, som avgivits av en utav kroneölets ivrigaste förkämpar här i landet, professorn E. Almquist, och som ginge därpå ut, att i Danmark man å visst håll tänkt sig, att det s. k. kroneölet skulle uttränga ölet, men att detta visat sig vara en illusion och att spritbegäret, den olika smaken och många andra orsaker verkat i en annan riktning. Gent emot detta anfördes sedermera från petitionärernas sida, att det ej vore kroneölet med dess för danskar avsedda smak, som man för Sveriges vidkommande eftersträvade från nykterhetsintresserat håll. Man önskade blott, att förhållandena måtte här få utveckla sig så, att det vore medgivet att utan maltbeskattning brygga alla de slag av svagdricka, som passade för olika smakriktningar.

Föredragande departementschefen biträdde icke det framställda kravet rörande skattefrihet för de alkoholsvaga, maltstarka dryckerna. Till motivering för sin ståndpunkt anförde departementschefen, bland annat, följande:

»De önsknigar, som av nykterhetsvänner och läkare i omförmälda petition uttalats angående skattefrihet för ett gott extraktrikt svagdricka, synas mig bliva tillräckligt tillgodosedda, därest mitt förslag om sex procent extraktalt hos stamvörten vinner godkännande. Däremot kan jag icke finna, att några giltiga skäl anförts för skattefrihetens utsträckande till andra maltdrycker. Den nytta, de maltstarka, pasteuriserade dryckerna skulle kunna göra i nykterhetens tjänst, synes mig för övrigt vara ganska tvivelaktig, vilket ju även erkänts från nykterhetsvänligt håll. Finge dessa drycker någon allmännare spridning, skulle de säkerligen endast komma att begagnas såsom måltidsdryck av personer, som antingen nu alls icke förtära öl eller redan äro vana att endast med mätta begagna maltdrycker. Det torde väl ock få antagas såsom tämligen säkert, att dessa maltstarka, alkoholsvaga drycker icke komme att uttränga de alkoholstarkare ölsorterna såsom läske- och njutningsdryck och likaså, att ingen, som nu använder öl till sådant övermått, att han därmed berusar sig, komme att övergå till användningen av de pasteuriserade dryckerna. Huru liten betydelse dessa drycker hava för nykterhetssträvandena, framgår även av det förhållandet, att ett i början av 1890-talet gjort försök att här i landet tillverka pasteuriserat dricka icke under de senare åren vunnit någon nämnvärd efterföljd, oaktat liknande drycker sedan flera år tillbaka tillverkats i Danmark. Då till förmån för ifrågavarande dryckers skattefrihet åberopas exemplet från sistnämnda land, torde ock böra ihågkommas, att bryggandet av det s. k. kroneölet där ej föranleddes av något initiativ från nykterhetsvännernas sida utan av andra skäl.»

Kraven på skattefrihet för alkoholsvaga men extraktrika maltdrycker framfördes emellertid även till 1903 års riksdag genom en i andra kamraren väckt motion, undertecknad av 72 ledamöter. Rörande denna fråga anförde bevillningsutskottet, att de av departementschefen åberopade skälen mot dylik skattefrihet syntes utskottet fullgoda. Det från nykterhetsvänligt håll framställda anspråket, att lagstiftningen icke skulle lägga hinder i

vägen för tillverkningen av en god och billig, alkoholsvag maltdryck, syntes, på sätt departementschefen och framhållit, vara tillgodosett genom bestämmelsen, att vörten till svagdricka finge äga en extrakthalt av sex procent. Bortsett från den omständigheten, att genom skattefrihet för annat än svagdricka statens påräknade inkomster av maltdrycksskatten komme att minskas, skulle, därest skattefria maltdrycker finge inbryggas med huru stark stamvört som helst, men alkoholhalten likväl icke finge överstiga $2\frac{1}{4}$ volymprocent, anordnandet av kontrollen medföra så stora svårigheter och kostnader, att utskottet icke kunde tillstyrka ett sådant medgivande. Härtill komme även, att de maltstarka, pasteuriserade maltdryckerna betingade ett jämförelsevis högt pris och således icke kunde antagas vinna någon allmänare användning inom den mindre bemedlade delen av befolkningen.

Motionen avslogs av riksdagen.

I samband med det förslag till ny rusdryckslagstiftning, som år 1914 avgavs av den år 1911 tillsatta nykterhetskommittén, upprepades önskemålen om likställande av alkoholsvaga extraktrika maltdrycker med svagdricka genom ett till betänkandet fogat särskilt yttrande av professor T. Thunberg, vilken föreslog åtgärder för höjandet av de svagare maltdryckernas förmåga att upptaga tävlan med och ersätta de starkare maltdryckerna genom, bland annat, införande av maltstarka pasteuriserade drycker. De av professor Thunberg åberopade synpunkterna framfördes ånyo i den av honom senare under år 1914 på uppdrag av chefen för finansdepartementet utförda särskilda utredning, som åberopats i propositionen nr 242 till 1914 års senare riksdag och där återfinnes såsom bilaga. Enligt professor Thunbergs mening borde alkoholhalten hos dylika drycker på tillförlitligt sätt kunna hållas under svagdricksgränsen genom pasteurisering. De betänkligheter, som anförts rörande riskerna för efterjäsning med åtföljande stegring av alkoholhalten hos de pasteuriserade dryckerna, tillbakavisades. Han föreslog sålunda, att med svagdricka skulle i försäljningsavseende jämföras »malt-dryck, inbryggd på vört av högre styrka än 6 procent, om dess alkoholhalt är under $2\frac{1}{4}$ volymprocent och om genom betryggande och av kontrollstyrelsen godkända anordningar å det tillverkande bryggeriet en stegring av alkoholhalten förekommit». Förslaget på denna punkt ledde emellertid icke till någon åtgärd från statsmakternas sida.

*Frågans
behandling
år 1914.*

I skrivelse nr 319 hemställde 1920 års riksdag hos Kungl. Maj:t om utredning rörande införande av förbud mot försäljning av starköl ävensom vissa därmed sammanhängande frågor. Utredningen borde sålunda bland annat även inrikta sig på att söka tekniskt utrona, huruvida en, trots låg alkoholhalt, smakligare, hållbarare och som måltidsdryck mera användbar maltdryck än det då förekommande pilsnerdrickat kunde frambringas, till äventyrs genom att öka malthalten.

*Frågans
behandling
vid 1920 års
riksdag.*

Ovannämnda utredning anförtroddes åt särskilda inom finansdepartementet den 15 oktober 1920 tillkallade sakkunniga. I direktiven för denna utredning anförde föredragande departementschefen, bland annat, att, därest utredningen gäve vid handen, att tillverkningen och försäljningen av de starkare maltdryckerna borde förbjudas, undersökningen jämväl skulle inriktas på frågan om möjligheterna att förbättra det dåvarande pilsnerdrickats smak och hållbarhet. I detta avseende erinrades om de utredningar, som i sådant syfte verkstälts i samband med framläggandet av ovanberörda proposition

*Frågans
behandling
av 1920 års
maltdrycks-
sakkunniga.*

nr 242 till 1914 års senare riksdag och särskilt om det av professor Thunberg i det föregående omförmälda uttalandet till förmån för, att extraktrika maltdrycker med en alkoholhalt under svagdricksgränsen i försäljningshänseende måtte jämföras med svagdricka. Utan att ingå på den till grund för sistberörda förslag liggande motiveringen kunde man göra gällande, att det från teknisk synpunkt icke vore uteslutet att kunna förverkliga det ovan angivna önskemålet att skapa en extraktrikare maltdryck av låg alkoholhalt. Detta förutsatte emellertid, att skillnaden mellan olika drycker fastställdes, icke såsom för närvarande efter en kombinerad alkohol- och extraktgräns, utan enbart efter en alkoholgräns. Detta återigen förutsatte en fullständig omläggning av det nuvarande beskattningsväsendet och kontrollförfarandet.

Det av de sakkunniga den 17 december 1921 avgivna betänkandet innefattade förslag till ny förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. I anslutning till de lämnade direktiven innebar förslaget, i vad det avsåg klassindelning av maltdrycker, i korthet följande:

Skillnaden mellan olika slags maltdrycker i försäljningshänseende skulle bestämmas endast genom alkoholhalten, och de dåvarande alkoholgränserna ($2\frac{1}{4}$ volymprocent mellan klass I och klass II samt 3·6 volymprocent såsom övre gräns för klass II) skulle bibehållas. I tillverkningshänseende skulle utöver de då förekommande huvudtyperna svagdricka (intill 6 procent extrakt), pilsnerdricka (intill 9·5 procent extrakt) och öl (överstigande 9·5 procent extrakt) tillkomma två nya typer, nämligen maltdricka (över 6 procent extrakt, men intill $2\frac{1}{4}$ volymprocent alkohol) och maltöl (med mer än 9·5 procent extrakt, men högst 3·6 procent alkohol). Tillverkningen av maltdricka och maltöl skulle endast få äga rum vid sådana skattepliktiga bryggerier, som därtill av kontrollstyrelsen erhållit tillstånd. Vid ansökan om tillstånd skulle uppgift lämnas om de särskilda anordningar, tillverkaren ämnade vidtaga inom bryggeriet i syfte att förhindra, att alkoholhalten i de maltdrycker, tillverkaren framställde, efter deras utlämnande kunde komma att överstiga den för vederbörande klass fastställda alkoholhalten. I motiveringen till förslaget framhöll de sakkunniga, att såsom en garanti, när ett bryggeri önskade upptaga tillverkningen av maltdricka och maltöl, i första hand syntes böra komma kravet på en modern pasteuriseringsanordning i väl fungerande skick. De sakkunniga hade emellertid ej velat knyta framställningen av de ifrågakommande dryckerna just till en pasteurisering av den färdiga varan. Andra möjligheter att förhindra alkoholhalten att överskrida ett visst alkoholvärde, som låge under det eljest för dryckens extraktstyrka karakteristiska, förefunnes nämligen. Man kunde särskilt vinna en begränsning för alkoholstyrkan genom användande av på särskilt sätt behandlat malt och svagt förjäsande jästsorter. En annan möjlighet låge i en dealkoholisering av den färdigjasta drycken genom bortdestillering av alkoholen, lämpligen i vacuum. I vilket fall som helst vore ej pasteuriseringsmetoden den enda metod, som stode till buds, då det gällde att framställa en maltstark alkoholfattig dryck.

En av de sakkunniga biträdde ej de sakkunnigas förslag i denna del och framhöll, bland annat, dels att erfarenheten från andra länder visade hän på att maltdrycker av maltdrickats och maltölets typ i dessa länder endast erhållit en ringa omsättning, dels ock att det icke vore lämpligt att fastställa enbart en alkoholgräns.

Utöver de synpunkter, som reservanten gjort gällande gent emot de sakkunnigas förslag, framhöll svenska bryggareföreningen, att maltöl och maltdricka enligt föreningens förmenande icke kunde bli ersättnings-

drycker för de alkoholstarkare maltdryckerna. Ifrågavarande drycker hade sin huvudsakliga avsättning såsom styrkedrycker för sjuklingar och konvalescenter, men som måltidsdrycker kunde de med säkerhet icke vinna nämnvärd användning.

Genom beslut den 26 maj 1922 anbefalldes Kungl. Maj:t kontrollstyrelsen att med biträde av tvenne av chefen för finansdepartementet tillkallade sakkunniga verkställa överarbetning av 1920 års maltdryckssakkunnigas betänkande och den ytterligare utredning i de till samma sakkunnigas behandling hänskjutna frågor, som kunde föranledas av de över betänkandet avgivna yttrandena eller eljest anses erforderliga.

*Frågans be-
handling av
kontroll-
styrelsens år
1922.*

Med avseende å frågan om de extraktrika, alkoholsvaga dryckerna konstaterade kontrollstyrelsen till en början i sitt den 17 oktober 1922 i anledning av ovannämnda uppdrag avgivna utlåtande, att det föreläge djupgående meningsskiljaktighet i berörda fråga mellan å ena sidan majoriteten bland 1920 års maltdryckssakkunniga och, å andra sidan, en reservant inom de sakkunniga samt svenska bryggareföreningen. Från tillverkarnas sida förnekades möjligheten av den av de sakkunniga förordade utvägen att genom extraktrika och alkoholsvaga drycker nå fram till maltdrycker, som kunde anses vara överlägsna pilsnerdrickat åtminstone med hänsyn till smaken. Styrelsen framhöll svårigheterna att härvidlag komma till en riktig uppfattning och uttalade vidare, att tillverkarnas allmänna erfarenhet borde tillmätas en ganska stor betydelse för bedömandet av, vilka maltdrycker tilltalade allmänhetens smak. Ett förslag, som icke stödde sig på den praktiska erfarenheten härutinnan, även om det teoretiskt kunde synas tillfredsställande, hade enligt styrelsens mening små utsikter att slutgiltigt kunna lösa frågan.

*Kontroll-
styrelsens ut-
låtande år
1922.*

Beträffande de av de sakkunniga föreslagna metoderna för framställning av extraktrika alkoholsvaga drycker gjorde styrelsen gällande, att pasteuriseringen icke hade den verkan, att jäsning av drycken under alla förhållanden vore förhindrad, utan genom att slå upp flaskan och antingen utsetta drycken för inverkan av luften, där jästsvampar alltid funnes, eller tillföra jäst eller blanda den med en dryck, som icke varit pasteuriserad och sålunda innehölle jästsvampar, kunde drycken ånyo bringas i jäsning. Pasteuriseringen kunde därför sägas vara ett ganska bristfälligt och ofullkomligt medel vid framställandet av berörda drycker, vilket styrelsen i fortsättningen belyste med exempel på försök med efterjäsning av två danska maltölsorter. Efter tillförande av jäst och några dygns förvaring i rumstemperatur uppnådde drycken i ena fallet 5.9 volymprocents alkoholhalt och i andra fallet 4.5 volymprocents alkoholhalt. Det syntes vara jämförelsevis lätt att av extraktstarka, icke slutförjästa drycker genom tillsättning av jäst bereda en alkoholstark maltdryck utan något besvär, vilket skulle kunna medföra betydande olägenheter ur nykterhetssynpunkt. Särskilt med hänsyn därtill funne styrelsen sig icke kunna förorda införande i lagstiftningen av medgivande att tillverka dylika drycker. — Styrelsen framhöll även den mot pasteuriseringsförfarandet gjorda invändningen, att drycken toge skada av uppvärmningen och erhöles en bismak (»brödsmaak»); förfarandet vore också jämförelsevis dyrt med hänsyn till rätt väsentlig värmeåtgång och en icke obetydlig kross av flaskor.

De sakkunniga hade vidare åsyftat, att begränsning i alkoholstyrkan skulle kunna åvägabringas vid tillverkning av maltdrycker genom använ-

dande av på särskilt sätt behandlat malt och tillämpande av vissa metoder vid mäsningen, varigenom en vört, som innehöle en högre halt av svärförjäsbart extrakt, åstadkommes. De maltdrycker, som genom detta förfarande kunde erhållas, bleve vid motsvarande alkoholhalt maltstarkare än vid vanlig tillverkning och sålunda i viss mån jämförbara med pasteuriserade maltdrycker, men skilde sig från dessa genom att de vore slutförjasta. Kontrollstyrelsen framhöll emellertid, hurusom denna tillverkningsmetod fordrade teknisk skicklighet hos sin handhavare och en speciell utrustning, varför styrelsen med hänsyn till att bryggeridriften i Sverige vore av mindre omfattning och bryggeriernas antal stort, ansåge erforderliga förutsättningar saknas för att den ifrågavarande bryggmetoden skulle kunna medgivas såsom tillräckligt betryggande.

Gent emot metoden att genom bortdestillering av alkoholen nedbringa alkoholhalten hos en maltdryck framhöll styrelsen, att denna metod hade kommit till användning i Amerika under gällande rusdrycksförbud, men att det allmänt ansåges, att de genom detta förfarande erhållna maltdryckerna i smaken vore underlägsna andra maltdrycker. Mot metoden åberopade styrelsen även vad de sakkunniga själva med stöd av verkställda försök bland annat hade anfört beträffande desamma, nämligen att metoden knappast torde kunna rekommenderas för användning i vårt land på grund av sin dyrhet och de med densamma förknippade stora materialförlusterna.

På grund av det anförda fann sig kontrollstyrelsen böra intaga en avvisande ståndpunkt till det framlagda förslaget om maltdricka och öl.

Sveriges svagdricksbryggareförenings framställning år 1923.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 20 januari 1923 framförde Sveriges svagdricksbryggareförening vissa synpunkter angående åtgärder till förbättrande av svagdricksindustriens ställning med hemställan, att desamma måtte tagas i omprövning vid utarbetandet av förslag till ny förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Föreningen gjorde därvid bland annat gällande, att om de av 1920 års maltdryckssakkunniga föreslagna maltdricks- och maltölstyperna skulle få, såsom förslaget innebure, tillverkas allenast vid de skattepliktiga bryggerierna, bleve för dessa bryggerier tillskapat ett nytt monopol och en ny konkurrensfaktor gent emot svagdricksindustrien. Många svagdricksbryggerier vore utan vidare i stånd att uppfylla alla rimliga villkor med hänsyn till den kontroll och de garantier, som vore erforderliga. Den omständigheten, att kontrollstyrelsen hade avstyrkt förslaget om tillverkning av maltdricka och maltöl, borde väl icke, då behovet av ett på samma gång alkoholsvagt och maltstarkt dricka vore redan länge känt och erkänt i vida kretsar, få anses innebära, att nämnda krav därmed vore avfört från dagordningen. Det borde därför sakligt undersökas, huruvida icke tillverkning av maltdricka i enlighet med de sakkunnigas förslag borde komma till stånd samt medgivande till dylik tillverkning även lämnas de skattefria bryggerierna.

I anledning av berörda framställning framhöll kontrollstyrelsen i ett den 12 februari 1923 avgivet utlåtande, bland annat, att de maltdryckssakkunniga avsett, att maltdricka allenast skulle få tillverkas i skattepliktiga bryggerier, nämligen sådana, som hade särskilda anordningar för beredande av ifrågavarande drycker. Vidare hade de sakkunniga anfört, att det syntes dem uppenbart, att en sådan nödvändighetsvara för de minst bemedlade lagren som svagdricka allttjämt borde förbli skattefria, men att däremot den maltstarkare drycken maltdricka, vilken finge anses som en kvalitetsvara och ej representerade en dylik inarbetad nödvändighetsvara, väl kunde

tåla beskattningen. Maltdryckssakkunnigas och svagdricksbryggareföreningens uppfattningar stode alltså i bestämd strid mot varandra. Dessutom ansåg styrelsen, att olägenheter ur kontrollsynpunkt skulle vid bifall till föreningens krav även göra sig gällande.

I propositionen nr 131 till 1923 års riksdag framlade Kungl. Maj:ts förslag till ny förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker i huvudsak grundat på det av kontrollstyrelsen framlagda förslaget. Beträffande de extraktstarka men alkoholsvaga maltdryckerna anförde föredragande departementschefen, att han ansåge sig i likhet med kontrollstyrelsen icke kunna förorda det av 1920 års maltdryckssakkunniga föreslagna systemet att slopa den s. k. extraktgränsen för att därigenom bereda möjlighet till tillverkning av dessa drycker, av de sakkunniga benämnda malt-dricka och maltöl. Risker för att dessa drycker skulle missbrukas genom ökning av alkoholhalten, åstadkommen medelst efterjäsning, kunde nämligen icke lämnas ur räkningen. Å andra sidan vore det knappast att förvänta, att dylika drycker skulle bli föremål för någon allmänna efterfrågan — utan möjligen för att sålunda missbrukas.

I likalydande motioner i riksdagens båda kamrar (nr 200 och 280) framfördes å riksdagens nykterhetsgrupps vägnar krav på ändringar i vissa avseenden i Kungl. Maj:ts förslag. Förutom bibehållande av den övre alkoholgränsen vid 3⁶ volymprocent för maltdryck av andra klassen påyrkades *dels* att medgivande måtte lämnas för tillverkning av maltdrycker, innehållande högst 2¹/₄ volymprocent alkohol men inbryggda med en stamvört, vilkens extraktalt även kunde överstiga 6 procent, *dels ock* att för tillverkning av sistnämnda slags maltdrycker (malt-dricka) skattefrihet medgäves, ävensom att dylik tillverkningsrätt tillerkändes varje bryggeri — och således även skattefritt sådant —, som av kontrollstyrelsen prövades vara utrustat med erforderliga tekniska och andra resurser. Som skäl för berörda yrkande, vilket lämnade åsido 1920 års maltdryckssakkunnigas förslag om införande av det starkare maltölet, anförde motionärerna, att det vore rimligt, att möjligheter bereddades för tillverkning av maltstarkare drycker än de nuvarande av första och andra klassen. Därvid betonades i olikhet mot vad de sakkunniga uttalat, att en dryck av malt-drickats beskaffenhet icke gärna kunde betraktas såsom kvalitetsdryck i betydelsen av lyxvara. Tvärtom ville det synas, som om alla skäl — och ej minst nykterhetssynpunkterna — talade för, att konsumtionen av denna maltdryck förtjänade uppmuntras, därest man över huvud ansåge extraktrika maltdrycker önskvärda. Följaktligen borde samma skattefrihet för tillverkningen av malt-drickat tillämpas, som redan vore gällande beträffande tillverkningen av nuvarande klass I. Och i överensstämmelse härmed borde även de skattefria bryggerierna medgivas rättighet att tillverka malt-dricka av klass I, i den mån dessa bryggerier av kontrollstyrelsen prövades vara utrustade med för en dylik tillverkning nödiga tekniska resurser. Ett dylikt medgivande vore så mycket mera påkallat, som de skattefria bryggerierna redan nu på grund av statsmakternas åtgöranden kommit i en mycket ogynnsam situation.

Ej minst ur nykterhetssynpunkt vore det ett viktigt statsändamål, att en livskraftig svagdricksindustri hölles vid liv, vilken hade intresse utav att förse allmänheten med smakliga extraktrika men alkoholsvaga maltdrycker, vilket intresse uppenbarligen icke kunde tänkas träda i förgrunden hos de skattepliktiga bryggerierna.

Motionärerna riktade sig därefter mot vad föredragande departements-

*Frågans be-
handling vid
1923 års
riksdag.*

chefen anfört rörande riskerna för missbruk av dylika drycker och den ringa efterfrågan, som de skulle röna. Det befarade missbruket torde icke kunna annat än teoretiskt dokumenteras. I Danmark och Norge hade ett dylikt missbruk icke framträtt, i sistnämnda land icke ens under rådande starkölsförbud. Vad dryckernas efterfrågan beträffar, talade erfarenheten från Danmark emot departementschefens uppfattning. Den svenska smaken kunde icke vara så olikartad den danska, att man allenast därpå kunde bygga någon slutledning. Då vidare konsumtionens storlek berodde även på prissättningen, vore att märka, att genom skattefrihet för maltdrickat vunnes en ytterligare garanti gent emot den av departementschefen befarade alltför begränsade efterfrågan.

I anledning av de av motionärerna sålunda framställda yrkandena yttrade bevillningsutskottet, att starka skäl talade för att möjlighet bereddades till lättare erhållande av sådana maltstarka men alkoholsvaga drycker, som i motionerna avsåges. Sant vore visserligen, att redan enligt gällande lagstiftning, liksom jämlikt den i propositionen föreslagna, tillverkning av dylika drycker kunde förekomma i de skattepliktiga bryggerierna. Men dessa drycker bleve hänförliga till klass II och sålunda underkastade strängare försäljningsbestämmelser än svagdricka, varjämte de blevo föremål för beskattning. Särskilt den första av dessa båda omständigheter torde enligt utskottets mening hava kraftigt bidragit till att konsumtionen i vårt land av dylika drycker varit endast obetydlig. Emellertid vore det en allmän önskan bland de organiserade nykterhetsvännerna, att ifrågavarande slags drycker kunde tillhandahållas under sådana former, att de blevo för dem tillgängliga. Det torde även ur allmän synpunkt vara ett tydligt nykterhetsintresse, att de, som så önskade, ägde tillgång till en maltdryck, mera välsmakande än det nuvarande svagdrickat, men alkoholsvagare än pilsnerdricka. Vid tillmötesgående av motionärernas önskemål kunde emellertid vissa svårigheter uppstå såväl beträffande tillverkningskontrollen som i fråga om skattesystemet, vilka svårigheter bland annat sammanhänge därmed, att det av olika skäl icke vore lämpligt eller ens möjligt att inskränka rätten att tillverka ifrågavarande drycker till de bryggerier, som ägde tillverka maltdrycker av andra klassen. Kontrollstyrelsen hade ur dylika synpunkter uttalat en uppfattning, som utmynnade i ett avstyrkande. Oaktat det intresse, utskottet hyste för en lösning av frågan, ansåge sig icke heller utskottet i det läge, vari densamma nu befunne sig, kunna tillstyrka motionärernas förslag. Enligt utskottets förmenande vore emellertid frågan av den betydelse, att den borde göras till föremål för grundligare undersökning än hittills skett. Utskottet ansåge därför, att riksdagen borde i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning, huruvida och under vilka förutsättningar medgivande måtte kunna i lagstiftningen lämnas att, jämväl i för närvarande skattefria bryggerier, tillverka maltdrycker, vilka ägde en högsta extrakthalt, motsvarande den för maltdrycker av andra klassen fastställda, och en högsta alkoholhalt, lika med den för maltdrycker av första klassen gällande, och vilka i försäljningshänseende kunde likställas med maltdrycker av sistnämnda klass. Under utredningsarbetet borde tydligen undersökas, icke blott huruvida och under vilka former tillverkningen av dylika drycker borde göras fri från skatt, utan även huruvida dryckerna borde få tillverkas vid alla bryggerier eller endast vid sådana, som erhållit tillstånd till tillverkning därav, och huru under de olika förutsättningarna erforderlig kontroll skulle med minsta kostnad kunna åvägbringas.

I skrivelse nr 173 anhöll riksdagen, att Kungl. Maj:t ville föranstalta om den av bevillningsutskottet begärda utredningen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att särskiljandet av starkare och svagare maltdrycker genom en extraktgräns, vilken hänför de alkoholsvaga men extraktrika maltdryckerna i såväl tillverknings- som försäljningsavseende till pilsnerdrickats kategori, tillkommit först efter ett kraftigt motstånd av de organiserade nykterhetsvännerna, och att från dessas sida önskemål sedermera vid skilda tillfällen med skärpa framförts rörande införande av sådana bestämmelser, att tillgången till nyssnämnda drycker underlättades. Den avvisande ställning, som statsmakterna intagit till berörda krav, har i huvudsak motiverats med att några fullt säkra garantier icke kunnat erhållas för att icke alkoholhalten hos de icke utjästa, extraktrika maltdryckerna kunde genom efterjäsning komma att överskrida den för maltdrycker av första klassen föreskrivna, varigenom grunden för maltdryckernas klassindelning äventyrades och även direkta sociala vådor kunde uppstå. Då det vidare icke finnes några sannolika skäl för att de maltstarkare dryckerna skulle bli föremål för allmänare efterfrågan, vore den nytta, dylika drycker skulle medföra för nykterhetssträvandena, ganska tvivelaktig.

Frånsett spörsmålet om risken för efterjäsningen torde det vid bedömande av frågan, huruvida åtgärder skola vidtagas i lagstiftningshänseende till förmån för de alkoholsvaga extraktrika maltdryckerna, vara av intresse att undersöka, i vad mån i verkligheten förutsättningar kunna förefinnas för avsättning av dylika drycker i vårt land, vilket i sin tur är betingat av allmänhetens smakriktning beträffande maltdrycker. Före extraktgränsens införande i maltdryckslagstiftningen år 1903 fanns visserligen en maltdryckstyp, som närmast torde få anses motsvara den, som på nykterhetsvänligt håll eftersträvats, nämligen svenskölet, en överjäst maltdryck av relativt hög extrakthalt — i medeltal cirka 12 procent — samt med en alkoholhalt, som understundom icke uppgick mer än till den för nuvarande maltdrycker av första klassen gällande alkoholgränsen men som i regel översteg densamma utan att dock uppgå till ölets då vanliga alkoholhalt. Vanligast förekommande var denna ölsort i form av julöl. Förbrukningen av svensköl var emellertid i jämförelse med de andra maltdryckerna ganska ringa. En av 1898 års maltdryckskommitté föranstaltad utredning rörande under år 1897 försälda maltdrycker av olika slag gav vid handen, att avsättningen nämnda år utgjorde: svagdricka 1 156 487 hektoliter, öl 1 164 851 hektoliter, underjästa drickor (pilsnerdricka, iskällardricka etc.) 175 110 hektoliter, porter 44 934 hektoliter samt svensköl 26 467 hektoliter. Förbrukningen av svensköl utgjorde alltså allenast omkring 2 procent av konsumtionen av svagdricka och öl var för sig, vilka båda maltdryckssorter kunde uppvisa ungefär lika avsättning. De alkoholsvaga maltdryckerna representerades alltså då liksom nu av svagdrickat, vars alkoholhalt i medeltal utgjorde 1.5 viktprocent, under det att stamvörtstyrkan allenast i undantagsfall översteg 5 å 6 procent men i regel knappt uppgick till 4 procent. Oaktat alltså varken försäljnings- eller tillverkningsbestämmelser lade hinder i vägen för tillverkning av alkoholsvaga men extraktrika maltdrycker, kan likväl icke göras gällande, att någon typ av dylika drycker särskilt framträdde såsom en mera allmänt efterfrågad dryck vid sidan av det egentliga ölet, pilsnerdrickat, iskällardrickat och svagdrickat. I enstaka fall, då någon speciell tillverkning av maltstarka drycker av låg alkoholhalt påbörjats, nedlades densamma efter någon tid, då den icke visade sig vara ekonomiskt lönande.

Erfarenheter rörande avsättningsmöjligheterna för alkoholsvaga maltdrycker.

Efter ikraftträdandet av 1903 års maldryckslagstiftning hava även försök gjorts att vinna avsättning av maltstarka drycker, men heller icke dessa försök hava krönts med framgång för de bryggerier, som ägnat sig åt dylik tillverkning. År 1904 upptog ett skattepliktigt bryggeri i en av de större landsortsstäderna tillverkning av en alkoholsvag men relativt extraktrik maldryck, som efter danskt föredöme benämndes Kronöl. Tillverkningen inriktades på att alkoholhalten icke borde överstiga $2\frac{1}{4}$ volymprocent (1:8 viktprocent), för vilket ändamål stamvörtstyrkan ej hölls högre än omkring 11 procent, varjämte för jäsningen användes dansk överjäst av lågförjäsande typ. Trots alla ansträngningar att intressera allmänheten för maldrycken ifråga blev emellertid avsättningen mycket ringa och nedgick för varje år. Avsättningen utgjorde år 1905 228 hektoliter, år 1906 96 hektoliter, år 1907 61 hektoliter, år 1908 41 hektoliter och år 1909 16 hektoliter. Då dessa ständigt sjunkande siffror oförtydligt gävo vid handen, att denna typ av maldrycker icke passade smakriktningen, nedlades tillverkningen efter att hava åsamkat bryggeriet icke obetydliga kostnader. Samma bryggeri upptog omedelbart därefter — år 1910 — tillverkningen av en helt alkoholfri maldryck, för vilket ändamål ett ganska stort belopp nedlades på förvärvandet av tillverkningsrätten till en dylik dryck och anskaffandet av den erforderliga apparaturen. Resultatet blev även här mycket otillfredsställande med ringa och ständigt sjunkande omsättning, varför bryggeriet år 1917 upphörde även med denna tillverkning.

Som i det föregående nämnts, möjliggör den nu gällande lagstiftningen tillverkning av maldrycker av första klassen även med en stamvörtstyrka, överstigande 6 men icke 10:5 procent, under villkor att de äro helt alkoholfria. Avsättningen av dylika alkoholfria maldrycker är dock synnerligen obetydlig. Under senare år har tillverkning av dylika maldrycker allenast ägt rum vid två bryggerier med tillhoppa följande kvantiteter för tillverkningsår: 1923/24 1 365 hektoliter, 1924/25 1 437 hektoliter samt 1925/26 1 188 hektoliter. Dessa maldrycker hava försålts under namn av malkraft och must samt torde företrädesvis hava kommit till användning såsom stärkande medel.

I detta sammanhang kan vara av intresse att uppmärksamma den ställning, konsumtionen av de alkoholsvaga maldryckerna intagit i jämförelse med de alkoholstarkare, vilket belyses av nedanstående tabell:

Tillverkningsår	Starka och	Svagdricka	Tillverkningsår	Starka och	Svagdricka
	medelstarka			medelstarka	
	maldrycker	miljoner liter		maldrycker	miljoner liter
1903/04	140·4	177·1	1915/16	128·5	125·0
1904/05	153·2	167·6	1916/17	121·8	111·3
1905/06	149·5	179·8	1917/18	19·0	114·2
1906/07	147·9	167·8	1918/19	86·6	64·3
1907/08	142·8	169·0	1919/20	132·9	69·2
1908/09	132·0	141·5	1920/21	136·7	70·3
1909/10	105·4	152·7	1921/22	120·3	61·6
1910/11	113·5	163·6	1922/23	137·7	66·4
1911/12	109·3	165·4	1923/24	135·3	76·3
1912/13	118·6	152·0	1924/25	141·4	87·2
1913/14	119·1	158·5	1925/26	146·1	91·1
1914/15	128·6	129·2			

Av tabellen framgår, att svagdrickskonsumtionen successivt nedgått, så att den för tillverkningsåret 1925/26 endast utgör omkring hälften gent emot tillverkningsåret 1903/04. Den starkaste nedgången inträdde under krigsåren och tiden närmast därefter, vilken nedgång till en början föranleddes av kristidens ransonering av maltet till bryggeriindustrien, i samband varmed ett stort antal svagdricksbryggerier upphörde med sin verksamhet. Svagdricksbryggeriernas antal var tillverkningsåret 1903/04 924, vilket antal sedermera årligen minskades, så att detsamma tillverkningsåret 1913/14 allenast utgjorde 606. Under kristiden sjönk antalet av ovan antydd anledning ytterligare till 407 för tillverkningsåret 1917/18 och till 369 för tillverkningsåret 1920/21. Under de senare åren har en viss återhämtning inom svagdricksindustrien ägt rum, vilket kommit till synes däri, att antalet svagdricksbryggerier årligen ökat och tillverkningsåret 1925/26 utgjorde 446 samt även — såsom framgår av tabellen — resulterat i en viss ökning i konsumtionen, men denna industri är dock icke av den omfattning som under tidigare år. Anledningen till allmänhetens minskade efterfrågan på svagdricka torde även få ses mot bakgrunden av de ekonomiska konjunkturerna under kristiden och närmaste tiden därefter, som möjliggjorde för åtskilliga svagdrickskonsumenter att övergå till förbrukning av starkare maltdrycker utan att sedermera återgå till att inköpa svagdricka. Den stegrade konsumtion av starkare maltdrycker, som efterkrigsåren kunnat uppvisa, synes ock bestyrka ett sådant antagande.

Att döma av de hittills vunna erfarenheterna från den inhemska bryggeriindustrien kunna alltså icke några tendenser påvisas i den riktningen, att de extraktrika maltdryckerna skulle vara eftersträfvade av allmänheten för tillgodoseende av en mera utbredd smakriktning. Från tillverkarehåll har ock, såsom ovan omnämnts, med bestämdhet hävdats, att ifrågasvarande slags maltdrycker icke skulle vinna nämnvärd användning här i landet såsom måltidsdryck, även om de medgäves samma fria ställning som svagdrickat. Såsom kontrollstyrelsen i sitt år 1922 avgivna utlåtande över 1920 års maltdryckssakkunnigas förslag framhållit, torde tillverkarnas allmänna erfarenhet böra tillmätas ganska stor betydelse för bedömande, vilka maltdrycker tilltala allmänhetens smak. I den mån en tillverkare lyckas framställa drycker, som tillfredsställa den allmänna smakriktningen, vinner han avsättning för dessa, men om de av honom tillverkade dryckerna icke äro i allmänhetens smak, kommer han att sakna omsättning och tvingas härigenom att lägga om sin tillverkning. En ganska god ledning vid bedömandet av den huvudriktning, som allmänhetens smak på detta område har, torde därför kunna hämtas från maltdryckstillverkarnas erfarenhet.

I syfte att erhålla kännedom om huruvida och i vilken utsträckning extraktrika maltdrycker av låg alkoholhalt tillverkas och vinna avsättning i utlandet, har kontrollstyrelsen genom utrikesdepartementets försorg låtit införskaffa uppgifter härom från ett flertal europeiska länder. De framställda frågorna voro av följande lydelse:

1) Omfattar maltdrycksindustrien även tillverkning av maltdrycker av särskilt hög extrakthalt och låg alkoholhalt, d. v. s. drycker, som vid tillverkningen icke blivit utjästa (pasteuriserade maltdrycker)? Om dylika drycker finnas, av vilken extrakthalt och alkoholhalt äro de?

2) Därest i punkt 1 avsedda drycker tillverkas, i vilken omfattning finna de avsättning och i huru stor grad äro de av allmänheten efterfrågade i jämförelse med andra maltdrycker? Dessa frågor torde så vitt möjligt böra

*Förekomsten
av extraktrika
maltdrycker i
utlandet.*

belysas med approximativa siffror rörande konsumtionen av olika slag av maltdrycker för de senaste åren.

3) Finnes särskild erfarenhet rörande möjligheterna att med hänsyn till rådande smakriktning tillverka och vinna avsättning för maltdrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt?

Uppgifter hava erhållits från följande länder, nämligen Belgien, Danmark, Finland, Frankrike, Nederländerna, Norge, Schweiz, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Tyskland och Österrike. Här nedan lämnas en redogörelse för de uppgifter, som meddelats beträffande de olika länderna.

Belgien. De belgiska bryggerierna framställa icke maltdrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt, d. v. s. maltdrycker, som icke blivit utjästa och därför skola pasteuriseras. År 1913 hade ett bryggeri försöksvis påbörjat tillverkning av en dylik maltdryckstyp, men denna dryck rönt icke någon efterfrågan från allmänhetens sida, varför fabrikationen övergavs.

Danmark. I nämnda land tillhandahålles en skattefri maltdryck, benämnd *hushällsöl* (vitöl) med en stamvört av 6—8 procent och en alkoholstyrka av omkring 1 viktprocent. Vitöl tillverkas såväl vid de mindre s. k. vitölsbryggerierna som vid öl-bryggerierna. Omkring hälften av det tillverkade vitölet tillhandahålles på fat om i regel $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{6}$ hektoliter och eljest på flaskor av 35 eller 70 centiliters rymd. Det på flaskor tillhandahållna vitölet är av bättre kvalitet med en stamvört av ända upp till 11 procent och underkastas alltid pasteurisering.

Alla lagrade (förädlade) maltdrycker äro underkastade skatt, som uttages å den färdiga varan. Av de beskattade maltdryckstyperna kunna särskiljas

- 1) Dobbeltöl, Kroneöl, Kronepilsner och Lypilsner;
- 2) Maltöl och Maltextraktöl; samt
- 3) Pilsneröl.

De till *grupperna 1 och 2* hörande maltdryckerna beskattas med 5 kronor 70 öre per hektoliter. Den första gruppens maltdrycker äro inbryggda med en stamvört av 11 å 14 procent och hava en alkoholhalt av 1·5 å 2·25 viktprocent. Maltöl och maltextraktöl, som i huvudsak kommer till användning som stärkande medel under sjukdom och rekonvalescens, hava en stamvörtstyrka av 14 å 22 procent och en alkoholhalt av likaledes 1·5 å 2·25 viktprocent.

Ur beskattningssynpunkt indelas det till *gruppen 3* hörande pilsnerölet i tre klasser,

- a) *Skatteklassen I*, med skatt av 21 kronor per hektoliter. Stamvörtstyrkan utgör högst 10·75 procent och alkoholhalten högst 3·2 viktprocent;
- b) »*Luksusöl A*», med skatt av 45 kronor per hektoliter. Stamvörtstyrkan utgör högst 13 procent och alkoholhalten högst 4 viktprocent;
- c) »*Luksusöl B*» (porter), med skatt av 60 kronor per hektoliter. Stamvörtstyrkan utgör högst 16 procent och alkoholhalten högst 5·1 viktprocent.

Konsumtionen av maltdrycker av typerna »*Luksusöl A och B*» utgör för närvarande endast omkring 1·5 procent av hela förbrukningen av pilsneröl. Alla beskattade maltdrycker pasteuriseras, utom någon mindre del, avsedd för restauranter, vilken säljes på fat.

Förbrukningen i Danmark av maltdrycker av olika slag framgår av nedanstående tabell:

Å r	Skattefritt hus- hållsöl (vitöl). Alkoholhalt högst 1·8 % hektoliter	Dobbeltöl, maltöl m. fl. sorter (grupp 1 och 2 här ovan). Alkoholhalt högst 2 1/4 %		Pilsner, lageröl, porter (grupp 3). Alkoholhalt över 2 1/4 % hektoliter
		Grupp 1 hektoliter	Grupp 2 hektoliter	
1912	1 312 780	132 821	c:a 11 000	882 677
1913	1 338 434	146 552	10 050	876 879
1914	1 339 394	149 303	11 750	905 349
1915	1 190 461	143 077	14 100	921 303
1916	1 206 107	165 974	20 700	987 113
1917	1 041 272	162 914	21 300	995 324
1918	864 111	207 434	19 600	635 876
1919	857 594	168 130	39 200	1 074 491
1920	789 661	159 848	50 000	1 540 817
1921	753 064	118 647	35 300	1 494 517
1922	687 171	89 531	32 100	1 251 887
1923	756 490	84 839	23 800	1 268 212
1924	774 657	76 586	21 600	1 294 366
1925	791 624	72 414	21 500	1 417 824
1926	735 125	65 857	17 000	1 349 363

Här nedan angivas några i Danmark förekommande typer av extraktrika alkoholsvaga maltdrycker jämte uppgifter om ungefärlig vörtstyrka och alkoholstyrka samt om pris vid bryggeriet per flaska om 35 centiliter.

Från Kongens Bryghus:

	Vörtstyrka	Alkoholhalt	Pris
Central Maltöl	18 à 19 procent	0·85—1·20 viktprocent	29 öre
Reform Maltextrakt ...	20·5 »	0·7 —0·8 »	25 »
Export Dobbeltöl	15 »	1·3 —1·8 »	20 »
Lypilsner	9 »	1·5 —1·8 »	18 »
Prima Hvidtöl (skatte- fritt)	10·5 »	0·8 —1·2 »	13·5 »

Från Carlsberg Bryggerierne:

	Vörtstyrka	Alkoholhalt
Porter	15 %	2·1—2·6 vol. %
Ny pilsner	7·7 %	2·1—2·6 » %

Finland. Den finska maltdrycksindustrien omfattar jämväl tillverkning av maltdrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt. Drycker med en vörtstyrka, överstigande 5 procent Balling, skola emellertid pasteuriseras, senast då alkoholhalten är 2 procent. Enligt uppgift äro med hänsyn till rådande smakriktning möjligheterna att tillverka och vinna avsättning för maltdrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt små, varför en tillverkning av dylika drycker icke ekonomiskt lönar sig. I hela landet tillverkades under år 1925 endast 35 500 liter maltdrycker av hög extrakthalt. Vörtens extrakthalt har varit i medeltal 14·7 % Balling.

Frankrike. Med hänsyn till rådande smakriktning möter det i nämnda land svårigheter att vinna avsättning av maltdrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt. De tillverkas i huvudsak för medicinskt ändamål i

form av olika maltextraktpreparat, och konsumtionen därav är mycket obetydlig.

De i *Nederländerna* tillverkade maldryckerna äga i regel en extrakthalt av 6—13 viktprocent samt en alkoholhalt av 3—5 viktprocent. Tillverkning av maldrycker av särskilt hög extrakthalt och låg alkoholhalt uppgives icke äga rum.

Norge. Förutom de starkare ölsorterna (bayer, pilsner och bock) tillverkas i detta land en maldryckstyp, det s. k. landsölet, vars stamvört är 6 procent och alkoholhalt 2 volymprocent, samt en helt alkoholfri, pasteuriserad maldryck, »vörteröl», hållande i allmänhet 10 procent extrakt och tillverkad av vört, som komprimeras med kolsyra.

Tidigare har tillverkats en maldryck, benämnd »mungott», med 8—9 procent stamvörtstyrka samt en ännu maltstarkare dryck, »björ», med ungefär 12 procent stamvörtstyrka. Bägge dryckerna hade högst $2\frac{1}{2}$ volymprocents alkoholstyrka och voro pasteuriserade. Trots en betydande reklam för dessa drycker från bryggeriernas sida blev omsättningen mycket ringa. Numera tillverkas »mungott» icke alls, och »björ» är praktiskt taget borta ur marknaden.

Av nedanstående tabell framgår omsättningen av vörteröl och landsöl samt de starkare ölsorterna (bayer, pilsner och bock).

Tillverkningsår	Vörteröl i liter	Landsöl i liter	Bayer, pilsner och bocköl i liter
1921/22	4 399 678	5 361 560	82 081 520
1922/23	4 339 641	4 187 028	77 576 775
1923/24	3 899 808	3 477 779	70 434 246
1924/25	3 686 075	3 222 673	72 820 850

Schweiz. Alkoholfritt öl eller särskilt alkoholsvaga maldrycker äro för närvarande icke föremål för tillverkning i Schweiz. Ett schweiziskt företag, som för några år sedan försökte upptaga tillverkning av dylika drycker, nödgades efter någon tid upphöra med sin verksamhet.

Storbritannien. Någon tillverkning av maldrycker med hög extrakthalt och låg alkoholhalt förekommer praktiskt taget icke i Storbritannien, och med rådande smakriktning anses osannolikt, att alkoholsvaga maldrycker kunna påräkna allmännare avsättning. Undersökningar lära för några år sedan hava företagits i syfte att utröna möjligheterna för framställning av dylika drycker, men något tillfredsställande resultat ernåddes icke. Ävenledes har för frambringande av en alkoholsvag maldryck försök gjorts att från den jästa vörten extrahera viss del av den i densamma befintliga alkoholen, utan att dock leda till gynnsamt resultat.

Tyskland. Den tyska maldrycksindustrien har att uppvisa allenast en mycket obetydlig tillverkning av maldrycker med hög extrakthalt och låg alkoholhalt. Dock förekomma maldrycker, vilka hålla en extrakthalt av 8—12 procent samt blott cirka 1 procent alkohol eller därunder. Dessa maldrycker äro alla pasteuriserade, äga starkt söt smak och anses onjutbara såsom öl betraktade. Dryckerna användas huvudsakligen såsom stärkande medel för barn och mödrar, som giva di. De kunna således närmast betraktas som näringsmedel för sjuka eller svaga och knappast betecknas som drycker. Dessa ölsorter utgöra långt under 1 procent av den tyska maldrycksproduktionen. Efterfrågan är således mycket ringa.

Rörande möjligheterna att med hänsyn till rådande smakriktning tillverka

och vinna avsättning för maldrycker av hög extrakthalt och låg alkoholhalt må nämnas, att en mängd experiment under krigstiden utförts, vilka dock så gott som utan undantag misslyckats. Under 3½ volymprocent alkohol har man ej lyckats få fram ett smakligt öl, och sänkes alkoholhalten, måste pasteurisering tillgripas. Framhållas bör emellertid, att det s. k. bockölet, vilket vissa tider på året tillverkas, är av hög extrakthalt och med en alkoholhalt, som uppgår till omkring 3½ volymprocent. Man har i Tyskland även provat alkoholsvaga amerikanska ölsorter, men funnit dem onjutbara. Enligt tysk uppfattning har det sålunda hittills icke lyckats att framställa maldrycker, som förena hög extrakthalt med låg alkoholhalt och vilka samtidigt äga en tilltalande smak.

Österrike. Maldrycker med särskilt hög extrakthalt och låg alkoholhalt tillverkas icke, enär de icke motsvara den inhemska befolkningens smakriktning. — Samma uttalande föreligger beträffande *Tjeckoslovakien*.

Den lämnade redogörelsen giver vid handen, att de extraktrika alkoholsvaga maldryckerna icke finna någon nämnvärd avsättning i utlandet i jämförelse med andra slag av maldrycker, och att de i flertalet av länder icke synas förekomma alls. De från utlandet inhämtade erfarenheterna lämna alltså icke stöd för en uppfattning, att ifrågavarande slags drycker skulle hava någon uppgift att fylla för tillgodoseende av en mera allmän smakriktning i fråga om maldrycker. De i Danmark och Norge förekommande typerna av extraktrika maldrycker, vilka — särskilt det danska kroneölet — från nykterhetsintresserat håll ofta åberopats såsom lämpliga förebilder för vad som ansetts önskvärdt för Sveriges del, röna allenast obetydlig efterfrågan i jämförelse med de alkoholstarkare, utjästa sorterna. Avsättningen av desamma har år från år minskats och i vissa fall — såsom i Norge i fråga om »bjor» och »mungott» — praktiskt taget upphört. Vad särskilt Danmark beträffar har, såsom en i det föregående intagen tabell utvisar, under de senaste åren förbrukningen av samtliga slag av extraktrika maldrycker tillhoppa utgjort allenast omkring 6 procent av förbrukningen av maldrycker av pilsnertypen och 4 procent av den sammanlagda förbrukningen av sistnämnda maldrycker och hushållsöl (vitöl). Det vill alltså synas, som om de speciella danska sorterna av extraktrika maldrycker icke längre spela den roll i den danska maldryckskonsumtionen, som på vissa håll ansetts. Däremot är konsumtionen av det skattefria danska hushållsölet (vitölet) mera betydande och uppgår till omkring hälften av ölförbrukningen. Vitölet motsvarar i stort sett det svenska överjasta svagdrickat, ehuru det är extraktrikare — i allmänhet är vörtstyrkan 6 à 8 procent och alkoholhalten 0·8 à 1 viktprocent. Som ovan nämnts, säljes ungefär hälften av vitölet på flaskor. Det på detta sätt tillhandahållna vitölet är av något bättre kvalitet — Prima Hvidtöl från Kongens Bryghus har en vörtstyrka av omkring 10½ procent — och pasteuriseras på ett tidigt stadium av jäsningsen. Emellertid torde det icke vara denna slags maldryck, man åsyftat, då man i Sverige uppställt de danska extraktrika maldryckerna som förebild för erhållande av en smaklig alkoholsvag maldryck. En maldryck av detta slag synes icke vara av beskaffenhet att i någon särskild grad tilltala den svenska smakriktningen, som visat sig mera benägen för de utjästa maldryckerna.

Av de båda norska maldryckssorterna Landsöl och Vörtöl motsvaras det förra av de svenska helt alkoholfria maldryckerna av klass I och det senare av vårt svagdricka. Den helt alkoholfria maldrycken har, såsom i det föregående nämnts, icke alls funnit någon marknad i Sverige.

Frågan om risken för efterjäsning hos pasteuriserade malt-drycker.

Det ovan anförda är ägnat att bestyrka den från olika håll ofta framställda invändningen, att det icke finnes sannolika skäl för att de extraktstarkare maltdryckerna skulle kunna påräkna att bli föremål för allmänna efterfrågan. Men denna omständighet har, som nämnts, icke ensamt för sig varit anledningen till statsmakternas avvisande ställning i denna fråga, utan har den väsentligaste invändningen mot förslaget att giva extraktrika maltdrycker med låg alkoholhalt samma fria ställning i lagstiftningsavseende som det verkliga svagdrickat utgjort den omständigheten, att verkligt betryggande metoder för att hindra alkoholhalten i en extraktrik maltdryck att överskrida den fastställda gränsen icke ansetts förefinnas. Den allmänt förekommande metoden för att avbryta jäsningen av en malt-dryck är medelst pasteurisering, men även andra förfaringssätt för att hålla alkoholhalten nere hava ifrågasatts, nämligen *dels* genom användande av på särskilt sätt behandlat malt och svagt förjäsande jästsorter och *dels* genom bortdestillering av alkoholen från den färdigjästa drycken. Vad angår de båda sista förfaringssätten har kontrollstyrelsen i sitt ovan åberopade utlåtande av år 1922 påvisat de svårigheter, som äro förbundna med dessa metoder och som enligt kontrollstyrelsens mening borde föranleda, att desamma lämnas ur räkningen. Några erfarenheter, som lett till annan uppfattning i sistberörda avseende, hava sedan dess icke framkommit. I stället torde beträffande dealkoholiseringsförfarandet förtjäna åberopas de här ovan i redogörelsen om de hithörande förhållandena i utlandet återgivna uppgifterna från Storbritannien, varav framgår, att denna metod därstädes försökts men icke lämnat tillfredsställande resultat, varjämte beträffande Tyskland har lämnats den uppgiften, att de amerikanska alkoholsvaga ölsorterna provats i detta land men befunnits onjutbara. Då de åsyftade amerikanska dryckerna enligt uppgift framställas med användande av dealkoholiseringsmetoden, torde sistnämnda uttalande därmed få anses innebära ett underkännande i Tyskland av denna metod.

Pasteuriseringsmetoden är emellertid en mera prövad metod för förhindrande av fortsatt jäsning av en malt-dryck, och det är också denna metod, man tidigare alltid i första hand avsett skola komma till användning, då frågan gällt de extraktrika malt-dryckerna. I Danmark förekommer pasteurisering beträffande alla buteljerade malt-drycker. I Finland är i lag stadgat, att vid tillverkning av malt-drycker jäsningen skall avbrytas senast då alkoholhalten uppnått 2 volymprocent, och såsom godkänd åtgärd för jäsningens avbrytande tillämpas därstädes uteslutande den vanliga pasteuriseringsmetoden. Detta förfarande innebär, att den färdiga buteljerade malt-drycken uppvärms till tillräckligt hög temperatur — omkring 60 grader — varigenom jästcellerna dödas och jäsningen sålunda omöjliggöres. För pasteurisering av malt-drycker finnas särskilda apparater, i vilka malt-drycksflaskorna nedsänkas i vattenbad antingen stående i bryggeriets korgar eller ock direkt å särskilt anbragt galler. Genom särskilda åtgärder förhindras korkarna att pressas ur buteljerna under pasteuriseringen. För densamma beräknas i allmänhet en tid av 3 timmar, varunder malt-drycken uppvärms successivt under omkring 60 minuter, står under maximaltemperatur i omkring 50 minuter och avkyles under omkring 60 minuter. Kostnaderna vid pasteurisering bestå — förutom för själva pasteuriseringsanläggningen, som för ett mindre bryggeri torde uppgå till omkring 3 000 kronor — dels i utgiften för ånga till vattnets uppvärmning, dels i arbetskostnad och dels i förluster genom kross, varmed är att räkna i jämförelsevis stor omfattning. Räknat för halvbutelj, torde kostnaden för pasteurisering kunna

uppskattas till omkring 1 1/2 öre. För mindre bryggeriers vidkommande är att taga i betraktande, att pasteuriseringen kräver ganska stort utrymme och att kravet på tillräcklig tillgång på ånga för uppvärmning är ofrånkomligt.

Då 1920 års maltdryckssakkunniga förordade införande av de ekstraktrika maltdryckstyperna maltdricka och maltöl, vilkas tillverkning skulle möjliggöras genom användning av i första hand pasteuriseringsmetoden, upptogo de sakkunniga till bemötande de framställda invändningarna mot sagda metod, vilka gingo ut på att densamma icke vore tillförlitlig, då det gällde förhindrande av fortsatt alkoholbildning i en maltdryck. De sakkunniga erinrade om att det påpekats, att en konsument hade tillfälle att genom efterjäsnig driva upp alkoholhalten. Om kärnen, som innehöll maltdrycken, öppnades, började jäsnigen av de oförjästa sockerarterna ånyo under inverkan av från luften inkommande jästorganismer, vadan alkoholhalten komme att stiga. Särskilt bleve så fallet, om jäst direkt tillsattes. Vore nu extrakthalten särskilt hög hos drycken, skulle en betydande ökning av alkoholhalten kunna ernås. Enligt de sakkunnigas mening vore emellertid denna invändning väsentligen av teoretisk natur. Det syntes föga sannolikt, att personer, som eftersträvade en berusningseffekt, skulle finna det lämpligt att gå den besvärliga omvägen över det pasteuriserade maltstarka driket under iakttagande av alla de olika omständigheter, som krävdes för att icke maltdrycken vid den extra jäsnigen skulle förstöras. Den gjorda invändningen saknade emellertid enligt de sakkunnigas mening betydelse jämväl i det avseendet, att en maltdryck genom ett dylikt förfarande i allmänhet skulle komma att avsevärt förlora ur smaksynpunkt; det kunde väl näppe-ligen undvikas, att en så behandlad maltdryck jämförelsevis snabbt skulle komma att surna och därigenom bliva mindre eftersträvansvärd. Och även om det skulle lyckas att uppbirga alkoholhalten i en dylik maltdryck, utan att därmed drycken försämrades, skulle ett dylikt förfarande ur nykterhets-synpunkt sakna större betydelse, så länge det stode flertalet människor fritt att skaffa sig betydligt alkoholstarkare maltdrycker. Då var och en där-jämte vore oförhindrad att direkt ur malt för eget behov framställa malt-drycker av sådan styrka, som industriellt icke finge tillverkas, saknade den gjorda invändningen enligt de sakkunnigas mening praktisk betydelse.

I anledning av detta uttalande framhöll kontrollstyrelsen, bland annat, som sin mening, att risken för att de ekstraktrika, icke slutförjästa malt-dryckerna skulle kunna missbrukas, vore betydligt större än vad de sak-kunniga antagit. För att erhålla utgångspunkter för frågans bedömning hade kontrollstyrelsen å sitt laboratorium låtit göra de tvenne i det före-gående omförmälda efterjäsningsförsöken med danska maltölstyper. I ena fallet användes 1/3 liter »Central Maltöl» med en stamvörtstyrka av 17·8 procent och en alkoholhalt av 1·6 volymprocent. Till drycken sattes cirka 0·5 gram jäst, varefter flaskan försågs med en genomborrad kork och fick stå i vanlig rumstemperatur under 5 dygn. Vid därefter företagen analys visade sig alkoholhalten uppgå till 5·9 volymprocent. I det andra fallet användes 1/3 liter »Maltextrakt» med en stamvörtstyrka av 16·6 procent och en alkoholhalt av 2 volymprocent. Till drycken sattes 0·2 gram jäst och i övrigt förfors på samma sätt som i första stycket. Vid analys visade sig alkoholhalten uppgå till 4·5 volymprocent. Det syntes alltså vara jämförelse-vis lätt att av de ekstraktrika dryckerna genom tillsättning av jäst bereda en alkoholstark maltdryck utan något besvär, och ansågs detta förhållande kunna medföra betydande olägenheter ur nykterhetssynpunkt.

*Förändrade
föresättningar
med avseende
å möjligheterna
att använda
pasteuriserings-
metoden.*

Då kontrollstyrelsen år 1922 kom till denna slutsats, hade styrelsen som nämnts till utgångspunkt för sitt ställningstagande framför allt tagit de möjligheter till efterjäsning, som visat sig föreligga i fråga om icke slutförjasta drycker av särskilt hög extrakthalt, i varje fall med en stamvörtstyrka, betydligt överstigande 10⁵ procent. Enär emellertid den utredning, varom 1923 års riksdag hemställt, allenast avser beredande av möjlighet till tillverkning av drycker, vilka äga en högsta extrakthalt, motsvarande den för maldrycker av andra klassen fastställda, d. v. s. 10⁵ procent, och en högsta alkoholhalt lika med den för maldrycker av första klassen gällande, d. v. s. 1⁸ viktprocent, torde de med pasteuriseringsförfarandet förbundna riskerna av en förnyad jäsning icke längre äga samma betydelse, som med fog kunnat göras gällande beträffande de särskilt extraktstarka dryckerna. Den alkoholhalt, som medelst efterjäsningen av en pasteuriserad maldryck av 10⁵ procent stamvörtstyrka kunde ernås i drycken, skulle i praktiken knappast uppgå till 3 viktprocent och i varje fall icke under några omständigheter kunna överskrida den för maldryck av andra klassen bestämda övre alkoholgränsen av 3² viktprocent. Den alkoholstarkare dryck, som erhöles, torde med säkerhet heller icke bliva särskilt smaklig. Under sådana omständigheter lär det innebära föga lockelse att tillgripa denna utväg för att bereda sig tillgång till en alkoholstarkare maldryck, som det eljest står var och en fritt att inköpa i detaljhandeln eller utskänkningsvis. Det bör och framhållas, att hembrygd av maldrycker av vilken styrka som helst är lagligen medgiven.

Under dylika förhållanden synas de risker för fortsatt jäsningsförfarande, som ansetts förbundna med pasteuriseringen, icke utgöra tillräckligt skäl för avvisande av kraven på friare tillverknings- och försäljningsbestämmelser för de extraktstarkare maldryckerna, så länge fråga allenast är om drycker med på nyssnämnt sätt begränsad stamvörtstyrka. Därest sålunda statsmakterna skulle anse skäl föreligga att medgiva lättnader i tillverknings- och försäljningsavseende för dylika extraktrika maldrycker, kan enligt kontrollstyrelsens mening pasteuriseringsförfarandet betraktas såsom en tillräckligt betryggande metod för förhindrande av efterjäsning och därmed alkoholhaltens stegring hos ifrågavarande drycker. Ett dylikt medgivande i lagstiftningen torde dock icke uttryckligen böra knytas enbart till pasteuriseringsmetoden, utan torde det få ankomma på kontrollstyrelsen att, innan tillverkningen i ett bryggeri av dylik extraktrik maldryck må taga sin början, efter prövning av bryggeriets tekniska utrustning och de metoder, som bryggeriet ämnar tillämpa vid tillverkningen, lämna tillstånd till densamma, därest kontrollstyrelsen finner tillfredsställande garantier föreligga för att icke den högsta tillåtna alkoholhalten kommer att överskridas. Såsom villkor bör givetvis även gälla, att den personal, som skall handhava denna tillverkning, skall äga tillräcklig förfarenhet i de ifrågakommande metoderna. Vid prövningen av huruvida de av bryggeriet vidtagna anordningarna äro betryggande, bör kontrollstyrelsen även hava att taga hänsyn till storleken av de kärl, vari den tillverkade drycken är avsedd utlämnas till allmänheten, och därutinnan kunna uppställa villkor. I fråga om pasteuriserad maldryck torde nämligen utlämningen i regel endast böra ske å mindre kärl (flaskor), enär användningen av större kärl kan för en illojal köpare underlätta eventuella försök att genom förnyad jäsning göra varan alkoholstarkare. Användas glasflaskor om $\frac{1}{3}$ eller $\frac{2}{3}$ liters rymd, torde dylika försök näppeligen löna sig.

Vad angår frågan, huruvida de extraktrika maltdryckerna med en stamvörtstyrka av högst 10·5 procent och en alkoholhalt av högst 1·8 viktprocent skola vara fria från tillverknings-skatt, må först erinras om att 1920 års maltdryckssakkunniga ansågo tillverkningen av maltöl och maltdricka böra underkastas dylik skatt i likhet med andra skattepliktiga maltdrycker. Att så skulle vara fallet med maltöl, var utan vidare klart, då denna maltdryck med hänsyn till sin alkoholhalt hänfördes till den av de sakkunniga föreslagna andra klassen (pilsnerdricka). Att även maltdrickat hänfördes till de beskattade dryckerna, torde få ses mot bakgrunden av den då gällande låga maltskatten av 17, 20 och 23 öre — mot nu gällande 65, 70 och 75 öre — för respektive intill 100 000 kilogram, 100 000—200 000 kilogram och över 200 000 kilogram vid bryggeri avverkat malt för tillverkningsår, vilken beskattning maltdrickat ansågs kunna tåla. Enligt kontrollstyrelsens mening föreligga emellertid vissa skäl för att den nu ifrågavarande extraktrika maltdrycken göres skattefri. Å ena sidan torde det, med hänsyn till den icke alltför betydande avsättning, som, enligt vad i det föregående påvisats, kan förväntas inträda för dylika drycker, icke vara något större intresse för statsverket ur fiskalisk synpunkt att utkräva tillverknings-skatt för dessa drycker. Att åstadkomma någon beräkning å storleken av konsumtionen av ett blivande maltdricka ligger icke inom möjligheternas gränser, men det torde dock vara stor sannolikhet för att tillkomsten av en dylik dryck icke skulle åstadkomma någon nämnvärd minskning i konsumtionen av skattepliktiga maltdrycker. Å andra sidan skulle de extraktrikare dryckerna i verkligheten sannolikt icke kunna komma att tillgodose det enligt de organiserade nykterhetsvännernas mening föreliggande behovet av att äga tillgång till en mera välsmakande alkoholsvag maltdryck än svagdricka, därest icke dessa maltdrycker gjordes tillräckligt prisbilliga. Med hänsyn till pasteuriseringskostnaden, beräknad till 1 1/2 öre per flaska, skulle otvivelaktigt en maltdryck av här ifrågavarande slag med en stamvörtstyrka av 10·5 procent komma att betinga högre pris än en maltdryck av andra klassen, därest tillverknings-skatt skulle uttagas jämväl å den pasteuriserade drycken. Med utgångspunkt från att tillverkningen av en maltdryck av nyssnämnda extrakthalt kräver en åtgång av omkring 15 kilogram malt per hektoliter färdig vara och alltså å en flaska om 1/3 liter belöper 0·05 kilogram malt, kan maltskatten efter 65 öre per kilogram beräknas till omkring 3 1/2 öre per flaska. Efter avdrag från detta belopp av en pasteuriseringskostnad av 1 1/2 öre skulle således en pasteuriserad maltdryck kunna, därest den bleve skattefri, säljas till omkring 2 öre lägre pris per flaska om 1/3 liter än pilsnerdricka. Ett dylikt förbilligande av den alkoholsvaga maltdrycken genom skattebefrielsen torde vara erforderlig, därest den skall vinna avsättning i sådan grad, att avsikten med en ändring i lagstiftningen skall ernås. Skulle framdeles den ifrågavarande maltdrycken i verkligheten visa sig tilltala allmänhetens smakriktning och tillvinna sig en mera allmän avsättning i sådan grad, att densamma komme att i nämnvärdare utsträckning ersätta de skattepliktiga maltdryckerna, torde i så fall frågan om införande av en beskattning av de alkoholsvaga extraktrika maltdryckerna lämpligen kunna upptagas.

Tillverkningen av de alkoholsvaga men extraktrika maltdryckerna skulle i enlighet härmed kunna äga rum i såväl skattepliktiga som skattefria bryggerier, i de sistnämnda dock endast i den mån, de uppfyllde föreskrivna villkor. Denna anordning synes måhända även betingad med hänsyn till de uttalade farhågorna för att de skattepliktiga bryggerierna icke skulle

*Frågan om
maltskatt för
extraktrika
alkoholsvaga
maltdrycker.*

finna det med sin fördel förenligt att uppdelas sin tillverkning på olika maldryckstyper, när detta skulle föranleda ökade kostnader. Även har framhållits, att man inom bryggeriindustrien hyst en viss misstro rörande ifrågavarande dryckers förmåga att tillkämpa sig en sådan position, att deras framställning skulle löna sig. Oavsett huruvida dessa farhågor äro grundade eller ej, synes någon anledning icke föreligga att undantaga tillverkningen av skattefria maldrycker av den nya typen från de skattefria bryggerierna, i den mån dessa bryggerier prövas vara utrustade med för en dylik tillverkning nödiga tekniska resurser. Antalet svagdricksbryggerier, som vore i stånd att upptaga denna tillverkning, torde till en början sannolikt bliva obetydligt och näppeligen utgöra mer än omkring ett 25-tal.

För åstadkommande av skattefrihet för alkoholsvaga maltstarka drycker, som tillverkas i de skattepliktiga bryggerierna, skulle tillämpas enahanda förfaringssätt, som för dessa bryggerier gäller beträffande svagdrickstillverkningen. För malt, som omedelbart använts för tillverkning av ifrågavarande drycker, skulle alltså skatt restitueras till tillverkare med 62 öre för kilogram.

Kontroll över tillverkningen av de extraktrika maldryckerna.

Vad beträffar den fortlöpande kontrollen vid bryggerierna behöver tillkomsten av den nya maldryckstypen icke föranleda införande av något nytt kontrollförfarande i annan mån, än att den färdiga drycken bör i såväl skattepliktiga som skattefria bryggerier underkastas undersökning rörande alkoholhalten mera systematiskt och oftare än för närvarande är fallet. Förutom den undersökning av alkoholstyrkan, som vederbörande överkontrollör har att verkställa vid inspektionsbesök i bryggeriet, bör kontrollstyrelsen låta verkställa en fortlöpande undersökning av de ifrågavarande dryckerna för övervakande av att icke alkoholgränsen överskrides. I sådant syfte bör den vid bryggeriet anställda kontrolltjänstemannen hava att med lämpliga mellanrum — varutinnan kontrollstyrelsen må äga meddela närmare bestämmelser — taga prov å dylika drycker för insändande till kontrollstyrelsens laboratorium. För utförande av alkoholbestämningarna stå numera bekväma metoder till förfogande, varför dessa undersökningar i allmänhet icke torde komma att verka nämnvärt betungande för laboratoriet och i varje fall icke behöva påkalla någon förstärkning av arbetskrafterna.

Tillverkares bidrag till kontrollkostnaden vid skattefria bryggerier, där extraktrika maldrycker tillverkas.

Enligt gällande maldryckstillverkningsförordning åligger det tillverkare i skattefritt bryggeri att bidra till kontrollkostnadernas bestridande med ett belopp av 50 öre för varje helgfritt dygn av den tid, varunder tillståndsbevis varit gällande för bryggeriet. Arvodet till tillsyningsman vid skattefritt bryggeri utgör enligt föreskrift i 3 § 1 mom. i kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) sedan den 1 oktober 1923 en krona för varje dag under tjänstgöringstiden med rätt för kontrollstyrelsen att bestämma arvodet till lägre belopp. Före nämnda tidpunkt var arvodet fastställt till 75 öre för dag, och kontrollstyrelsen har även numera i regel begränsat tillsyningsmans avlöning till sistnämnda belopp. Ehuru svagdricksbryggerierna principiellt bort bära hela ifrågavarande kontrollkostnad, begränsades likväl skyldigheten härvidlag till ovannämnda belopp av 50 öre, vilket skedde med hänsyn till att svagdricksbryggeriernas ringa ekonomiska bärkraft icke ansåges medgiva, att kontrollkostnaden i sin helhet uttoges av tillverkarna. Vad nu angår de skattefria bryggerier, vid vilka tillverkning av

extraktstarka maltdrycker skulle äga rum, komme dessa enligt kontrollstyrelsens mening att intaga en sådan ställning, att skäl borde förefinnas för att låta dessa tillverkare bestrida kostnaderna för kontrollen i större omfattning än vad nu är fallet. Då med hänsyn till de ökade kontrollbestyren vid dessa bryggerier kontrollstyrelsen torde komma att finna skäligt bestämma arvodet till de där anställda tillsyningsmännen till det i kungörelsen angivna maximibeloppet av en krona för dag, synes skäligt, att tillverkaren i sådant bryggeri bör under tid, då tillstånd till tillverkning av ifrågavarande drycker gäller, hava att såsom bidrag till kostnaden för kontrollen vid bryggeriet erlægga en krona för varje helgfritt dygn i stället för såsom för närvarande 50 öre. Det bör framhållas, att dylik tillverkare, oaktat denna höjning i kontrollkostnadsbidraget, icke skulle komma att deltaga i vare sig statsverkets kostnad för tillsyningsmannens arvode under sön- och helgdag eller kostnaden för dyrtidstillägg.

Därest tillverkning av alkoholsvaga extraktrika maltdrycker skall medgivas i enlighet med vad här ovan blivit ifrågasatt, äro ändringar i åtskilliga avseenden erforderliga i nu gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Förslag till dessa ändringar bifogas härjämte, vilket förslag i vissa delar även innefattar ändringar, som ansetts påkallade av annan anledning än av den nu föreliggande frågan men som lämpligen befunnits kunna vidtagas i detta sammanhang. Här nedan lämnas motive-ring för de beträffande olika paragrafer föreslagna ändringarna.

*Författnings-
ändringar.*

2 §.

De alkoholsvaga men extraktrika maltdryckernas hänförande till första klassen påkallar en utvidgning av begreppet maltdrycker av första klassen, så att denna klass även kommer att omfatta maltdrycker med en alkoholhalt av högst 1·8 viktprocent och som äro inbryggda med en stamvört, vars extrakthalt överstiger 6 men icke 10·5 procent, samt tillika underkastats sådan särskild åtgärd, att drycken icke kan uppnå högre alkoholhalt än 1·8 viktprocent.

De hittillsvarande definitionerna å maltdrycker innehålla bland annat bestämmelse om den högsta respektive lägsta extrakthalt, som den stamvört får hålla, med vilken en maltdryck av viss klass blivit inbryggd. Härmed avses maltdryckens ursprungliga extrakthalt, vilken i fråga om färdig vara låter sig bestämmas genom kemisk analys och som, därest icke tillsats till vörten av extraktgivande ämnen eller spädning av vörten sker, är lika med extrakthalten hos vörten vid jästens tillsättande (stamvörtstyrkan). Da det framkastats, att det i författningen använda uttrycket »inbryggd med en stamvört» kunde tydas så, att extrakthalten allenast vid ett visst skede i tillverkningen vore avgörande och att hänsyn alltså icke skulle kunna tagas till senare skeende tillsats till vörten av extraktgivande ämnen eller till spädning av densamma, har kontrollstyrelsen tagit spörsmålet om en ändring av den för närvarande härvidlag använda terminologien i övervägande. Då emellertid kontrollstyrelsen icke har sig bekant, att annan tolkning av bestämmelserna än den avsedda tillämpats av domstol, och uttrycken ifråga, vilka kommit till användning alltsedan maltdrycksbeskattningens införande i vårt land år 1903, icke i övrigt vållat några olägenheter, finner sig styrelsen nu icke böra föreslå ändring av desamma.

Å den nya typen av skattefria maltdrycker har införts samma benämning, som 1920 års maltdryckssakkunniga avsåg åt den av de sakkunniga före-

slagna maltdrycken av motsvarande slag, nämligen maltdricka. Definitionerna å svagdricka och maltdricka hava meddelats direkt i samband med angivandet av grunderna för klassindelningen, vilket även skett beträffande vört, avsedd för bakning. De helt alkoholfria maltdryckerna med en stamvörtstyrka av högst 10⁵ procent behöva icke längre omnämnas såsom särskilt slag av malt-dryck av första klassen, då dessa drycker på grund av sin beskaffenhet hänföres till maltdricka, därest stamvörtstyrkan överstiger 6 procent, men eljest till svagdricka.

3 §.

Definitionen å svagdricka har överflyttats till 2 §.

6 § 1 mom.

Momentet i sin nuvarande lydelse reglerar maltdryckstillverkares allmänna skyldigheter, varigenom tillverkaren ålägges att ställa sig till efterrättelse, bland annat, de föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över maltskattens behöriga utgörande meddelar. Bestämmelsen knyter alltså kontrollstyrelsens befogenhet att meddela tillämpningsbestämmelser enbart till själva beskattningen men lämnar andra områden, där kontroll utövas i bryggeri, åsido. Det har sålunda ifrågasatts, att kontrollstyrelsen icke skulle äga befogenhet att meddela en tillämpningsbestämmelse för upprätthållande av sackarinförbudet, när sagda förbud icke hade med beskattningen att skaffa. At ifrågavarande bestämmelse synes därför lämpligen böra givas samma innebörd, som skett i förordningen den 11 juni 1926 (nr 207) angående tillverkning och beskattning av brännvin, däri stadgas skyldighet för tillverkare och bränneriföreståndare att ställa sig till efterrättelse, förutom de föreskrifter, som meddelas angående brännvinsbeskattningen, även de föreskrifter, kontrollstyrelsen utfärdar för förordningens tillämpning i övrigt.

7 §.

Enligt denna paragraf äger kontrollstyrelsen att från bryggeri kostnadsfritt utbekomma för analysers verkställande erforderliga prov. Befogenhet för kontrolltjänsteman i skattefritt bryggeri att taga prov å vört eller malt-dryck stadgas i 37 § 1 mom. Någon bestämmelse rörande liknande befogenhet för kontrolltjänsteman i skattepliktigt bryggeri finnes däremot icke. Det synes riktigt, att enhetliga bestämmelser angående tillverkares skyldighet att tillhandahålla erforderliga prov nu införas i 7 §.

9_§ och 15 § 4 mom.

De föreslagna ändringarna av uttrycket svagdricka äro påkallade av den föreslagna lydelsen av 2 §.

16 § 3 och 4 mom.

I denna paragraf, som för närvarande innehåller föreskrifter angående tillverkares skyldighet att ingiva driftsanmälan samt angående tillståndsbevis till maltkrossning i skattepliktigt bryggeri, hava meddelats bestämmelser om vad tillverkare i dylikt bryggeri skall iakttaga för att förvärva tillstånd att tillverka maltdricka, och äro bestämmelserna härom meddelade i 4 mom. samt avfattade i enlighet med vad i det föregående anförts rörande de allmänna förutsättningarna för upptagande av dylik tillverkning. Då det torde

vara erforderligt, att kontrollstyrelsen må äga befogenhet att återkalla tillstånd till tillverkning av maltdricka, därest de av tillverkaren vidtagna åtgärderna till förhindrande av att alkoholgränsen överskrides, icke äro betryggande, har föreskrift angående dylik befogenhet införts i 4 mom.

Den i nuvarande mom. 4 intagna bestämmelsen om återkallelse i visst fall av tillstånd till malkrossning har flyttats till 3 mom. i samma paragraf.

24 §.

I andra stycket har vidtagits den ändringen, att det angivna medeltalet av 8 kronor för helgfritt dygn, vartill maltskatten alltid skall minst uppgå, skall beräknas för kvartal och icke såsom nu är fallet för hela tillverkningsåret. Efter den år 1923 vidtagna höjningen av maltskatten plägar den debiterade skatten redan i början av ett tillverkningsår i regel uppgå till så stort belopp, att medeltalet av 8 kronor för dygn är uppnått. Avbrytes tillverkningen vid ett bryggeri och underlåter tillverkaren att göra slutanmälan, har statsverket att bekosta avlöning till kontrolltjänsteman vid bryggeriet intill tillverkningsårets slut, utan att malkrossning ägt rum. Genom den föreslagna ändringen skulle ett sådant förhållande bliva begränsat att allenast kunna pågå till utgången av ett kvartal, varefter tillverkaren skulle vara nödsakad att åter erlægga skatt för minst 8 kronor för helgfritt dygn.

31 §.

I likhet med vad redan gäller för svagdricka skulle restitution av maltskatt åtnjutas i skattepliktigt bryggeri jämväl för omedelbart till tillverkning av maltdricka använt malt. Att märka är att, då alkoholfri maltdryck med stamvörtstyrka av högst 10⁵ procent skulle räknas till svagdricka resp. maltdricka, komme jämväl dylik alkoholfri maltdryck, till skillnad mot vad för närvarande är fallet, att bliva skattefria. Detta torde vara utan betydelse ur fiskalisk synpunkt med hänsyn till den synnerligen ringa tillverkning, som enligt vad i det föregående nämnts äger rum av alkoholfria maltdrycker.

33 och 35 §§.

De föreslagna ändringarna av uttrycket svagdricka till maltdryck av första klassen äro betingade av den föreslagna lydelsen av 2 §.

36 §.

Bestämmelserna om vad en tillverkare i ett skattefritt bryggeri skall iakttaga för att erhålla tillstånd till tillverkning av maltdricka, hava ansetts lämpligen böra meddelas genom en i ett nytt mom. 3 i 36 § intagen hänvisning till vad som för dylikt fall gäller för tillverkare i skattepliktigt bryggeri (jfr 16 § 4 mom.).

37 §.

Första stycket av 1 mom. innehåller för närvarande föreskrift om extraktgränser för vört, avsedd för svagdrickstillverkning i skattefritt bryggeri, vid det tillfälle, då jästtillsättningen sker. Då denna bestämmelse även bör omfatta tillverkning av maltdricka i dylikt bryggeri, föreslås ändring av momentet i sådant syfte.

Då det visat sig ur kontrollsynpunkt erforderligt, att ändring av den ursprungliga extrakthalten icke må vidtagas i skattefritt bryggeri efter jäst-

tillsättningen annat än under vederbörlig kontroll, har föreskrift jämväl härom intagits i samma moment.

Vidare föreslås, att sista stycket av 1 mom. måtte utgå såsom obehövt efter tillkomsten av den allmänna bestämmelsen i 7 § om tillverkares skyldighet att tillhandahålla prov.

I 2 mom. har förbudet mot användning av sackarin och liknande sötämnen utvidgats att gälla tillverkningen i allmänhet i bryggeriet, i syfte att tillverkningen av maltdricka även må däri inbegripas.

39 §.

Uttrycket svagdricka har ändrats till maltdryck.

41 §.

Den vidtagna ändringen avser införande av bestämmelse om den i det föregående föreslagna förhöjningen från 50 öre till en krona av det bidrag till bestridande av kontrollkostnad vid skattefritt bryggeri, som tillverkaren skall erlagga till statsverket.

46 och 48 §§.

I 43 § äro bestämmelser meddelade om straffpåföljd för den, som utan tillstånd tillverkar maltdryck. Då dessa bestämmelser icke torde vara tillräckliga för det fall att tillverkare i skattepliktigt eller skattefritt bryggeri utan tillstånd tillverkar maltdricka, har styrelsen i 46 resp. 48 § föreslagit särskild straffbestämmelse för dylik överträdelse.

Vidare hava de i 48 § meddelade ansvarsbestämmelserna erhållit den ändrade lydelse, som påkallats av den föreslagna lydelsen av 2 §.

I anslutning till det föreslagna tillägget av andra stycket till 37 § 1 mom. i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker torde stadgande vara erforderligt angående beredande av ersättning till kontrolltjänsteman, som tillkallats för utövande av tillsyn, då tillverkare i skattefritt bryggeri önskar vidtaga åtgärd, varigenom ändring sker i den ursprungliga extrakthalten hos jäsande vört eller färdig maltdryck. Dylik ersättning bör utgå i enlighet med vad som gäller för de i 14 § 3 mom. och 22 § 1 mom. omnämnda fall, för vilka bestämmelser om ersättning äro meddelade i 3 § 2 mom. och 6 § i kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) med bestämmelser angående arvode och ersättning åt tjänstemän vid kontrollen över maltdrycks- och brännvinstillverkningen. Förslag till ändring av sagda kungörelse bifogas ävenledes.

I detta ärendes behandling hava deltagit byråchefen Thulin och tillförordnade byråchefen Almgren, den sistnämnde föredragande.

Stockholm den 3 augusti 1927.

Underdånigst
C. E. SVENSSON.

Jenny Fredholm.

Förslag

till

förordning om ändring i vissa delar av förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 2 §, 3 § 1 mom., 6 § 1 mom., 7 §, 9 §, 15 § 4 mom., 16 § 3 och 4 mom., 24 §, 31 §, 33 §, 35 §, 36 §, 37 § 1 och 2 mom., 39 §, 41 § 1 mom., 46 § samt 48 § i förordningen den 1 juli 1923 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse.

2 §.

1. Maltdrycker indelas i tre klasser.

Klassindelning.

Första klassen omfattar

a) *svagdricka*, varmed förstås maltdryck, som ej innehåller mer än en och åtta tiondels viktprocent alkohol och som är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent;

b) *maltdricka*, varmed förstås maltdryck, som ej innehåller mer än en och åtta tiondels viktprocent alkohol och som är inbryggd med en stamvört av en extrakthalt, överstigande sex men icke tio och en halv procent, samt vid vars tillverkning tillika vidtagits sådan särskild åtgärd, att alkoholen i drycken icke kan överstiga en och åtta tiondels viktprocent; samt

c) *vört*, avsedd för bakning.

Andra klassen omfattar sådana till första klassen icke hänförliga maltdrycker, som ej innehålla mer än tre och två tiondels viktprocent alkohol och som äro inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger tio och en halv procent.

Tredje klassen omfattar alla till första eller andra klassen icke hänförliga maltdrycker.

2. Maltdryck må ej vid bryggeri tillverkas med stamvört av lägre extrakthalt än fyra procent.

Lägst extrakthalten hos en stamvört.

3 §.

1. I denna förordning förstås med *skattefritt bryggeri* varje bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, endast maltdryck av första klassen må tillverkas;

Definitioner.

skattepliktigt bryggeri varje — — — tillverkas; samt *tillverkare* den person — — — utfärdats.

6 §.

1. Tillverkare skall ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, som kontrollstyrelsen för erhållande av en betryggande kontroll över maltskattens behöriga utgörande samt för denna förordnings tillämpning i övrigt med-

Tillverkare åvilande allmänna skyldigheter.

delar, ävensom de anvisningar, som vederbörande kontrolltjänsteman i enlighet med denna förordning, av Kungl. Maj:t utfärdade bestämmelser eller kontrollstyrelsens särskilda föreskrifter kan lämna.

7 §.

Kontrollstyrelsen åläggande övervaknings- skyldighet. Kontrollstyrelsen åligger att övervaka, att alkoholhalten och extrakthalten hos maltdrycker, som från bryggeri utlämnas i försäljningsfärdigt skick eller som i handeln saluhållas, icke överstiga den för vederbörande klass medgivna, ävensom att samma extrakt halt i dylika drycker icke understiger fyra procent. Det åligger tillverkare att på anmodan kostnadsfritt tillhandahålla kontrollstyrelsen eller kontrolltjänsteman erforderligt prov å vört eller tillverkad maltdryck.

9 §.

Koncession för vissa bryggerier.

I bryggeri, som anlagts eller för tillverkning av andra maltdrycker än maltdryck av första klassen inrättats efter ingången av juli månad 1917, må sådan tillverkning ej äga rum, utan att Kungl. Maj:t därtill lämnat tillstånd. Lag samma vare angående tillverkning av ifrågavarande drycker i bryggeri, varest sådan verksamhet nedlagts av annan anledning än reparation och ej återupptagits före ingången av juli månad 1917.

15 §.

4. Krossat malt må ej införas i skattepliktigt bryggeri och ej därifrån utföras. Ej heller må vört eller maltdryck överföras från skattefritt till skattepliktigt bryggeri.

16 §.

Tills ändsbevis.

3. Ingives — — — krossas. Om återkallelse i vissa fall av tillstånd till maltkrossning stadgas i 17 § 2 mom. och 29 §.

Tillstånd för tillverkning av maltdricka.

4. Vill tillverkare i skattepliktigt bryggeri tillverka maltdricka, åligger det honom att skriftligen söka särskilt tillstånd därtill hos kontrollstyrelsen. I ansökningsen skola angivas de särskilda anordningar, han ämnar vidtaga i syfte att förhindra, att alkoholhalten i maltdricka, som av honom tillverkas, kan överstiga en och åtta tiondels viktprocent.

Finner kontrollstyrelsen de angivna anordningarna betryggande, må kontrollstyrelsen medgiva tillverkaren tillstånd att tillsvidare i bryggeriet tillverka maltdricka.

Befinnes vid upprepade tillfällen alkoholhalten hos maltdricka, som vid visst bryggeri tillverkats, överstiga en och åtta tiondels viktprocent eller är det eljest uppenbart, att de av tillverkaren vidtagna anordningarna till förhindrande av att alkoholhalten ökas, icke äro betryggande, åger kontrollstyrelsen återkalla det tillverkaren meddelade tillståndet.

24 §.

Skatteplikt och skatt-satser.

För malt — — — för kilogram. I intet fall må under den tid, maltkrossning på grund av tillståndsbevis må äga rum, skatten för helt kvartal räknat understiga i medeltal åtta kronor för helgfritt dygn.

31 §.

Vid skattepliktigt bryggeri må efter varje kvartals utgång restitution av skatt, efter sextiotvå öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under näst-föregående kvartal omedelbart till svagdricka eller maldricka använda malt, dock icke till högre belopp än att den återstående skatten uppgår till minst det i 24 § andra stycket stadgade medeltal.

Restitution av skatt för malt, som använts till svagdricka eller maldricka.

Där med stöd — — — klassen tagits.

Till kontrollstyrelsen — — — återbetalnings verkställande.

33 §.

Frihet från skatt åtnjutes vid bryggeri, där endast maldryck av första klassen må tillverkas.

Skattefrihet.

35 §.

I skattefritt bryggeri med därtill hörande lägenheter må ej införas eller förvaras annan maldryck än maldryck av första klassen.

Maldryck, som må förvaras i skattefritt bryggeri.

36 §.

1. Då skattefritt — — — utöva tillverkningen.
2. Tillståndsbevis — — — andra klassen.

Driftsanmälan.

3. Angående särskilt tillstånd att i skattefritt bryggeri tillverka maldricka gäller vad i 16 § 4 mom. är stadgat beträffande dylik tillverkning i skattepliktigt bryggeri.

Tillstånd för tillverkning av maldricka.

37 §.

1. Vid tillverkning av maldryck i skattefritt bryggeri, må, då jästen tillsättes, extrakthalten hos vörten icke understiga fyra procent eller överstiga i fråga om svagdricka sex procent och i fråga om maldricka tio och en halv procent.

Förtens extrakt halt vid jästningen m. m.

Åtgärd, varigenom ändring vidtages i den ursprungliga extrakthalten hos jäsende vört eller färdig maldryck, må ske allenast i närvaro av tillsyningsmannen, som i sådant fall äger åtnjuta ersättning av tillverkaren efter särskilt stadgade grunder. Närmare föreskrifter angående uppsikten i fall, som nu sagts, meddelas av kontrollstyrelsen.

Beträffande — — — kontrollstyrelsen.

2. I skattefritt bryggeri må vid tillverkningen ej användas sackarin eller liknande sötämne, och må dylikt ämne ej finnas i bryggeriet eller därtill hörande lägenheter.

Förbud mot användning av sackarin m. m.

39 §.

Tillverkare i skattefritt bryggeri skall utan ersättning i och för kontrollen ställa till förfogande redskap och biträde, som erfordras för uppmätning av vört, maldryck och kärl samt för undersökning av vörtens extrakt halt, ävensom två inom riket vederbörligen justerade sackarometrar jämte provcylindrar.

Redskap och biträde vid kontrollen.

41 §.

1. Före den femtonde dagen i månaden näst efter utgången av varje kvartal skall tillverkare i skattefritt bryggeri till kontrollstyrelsen avlämna

Utdrag ur bryggjournalen och bidrag till kontrollkostnaden.

av vederbörande tillsyningsman bestyrkt utdrag ur bryggjournalen och samtidigt härmed såsom bidrag till kostnaden för kontroll vid bryggeriet å statsverkets giroräkning i riksbanken för statskontorets räkning inbetala ett belopp, motsvarande vid bryggeri, där maltdricka må tillverkas, en krona men eljest femtio öre för varje helgfritt dygn av den tid, varunder tillståndsbevis vid bryggeriet under kvartalet varit gällande. Uppgår maltavverkningen under omförmälda tid i medeltal till mer än sextio kilogram malt för varje helgfritt dygn, skall tillverkaren dessutom erlægga ett halvt öre för varje kilogram av den myckenhet malt, varmed avverkningen överstiger en efter sextio kilogram om dygnet beräknad avverkning.

Vidimerad avskrift av kvitterat levereringsreversal skall av tillverkaren ofördröjligen insändas till kontrollstyrelsen.

46 §.

- Ansvar för olovlig tillverkning av vissa malt-drycker i skattepliktigt bryggeri.*
1. Överstiger — — — lägst till femtio kronor.
 2. Befinnes — — — lägst till femtio kronor.
 3. Den, som i skattepliktigt bryggeri utan tillstånd jämlikt 16 § 4 mom. till avsalu tillverkar maltdricka, straffes med böter från och med tvåhundra till och med tvåtusen kronor.

48 §.

- Ansvar vid tillverkning i skattefritt bryggeri av maltdryck, icke hänförlig till första klassen.*
1. Har i *skattefritt bryggeri* tillverkats maltdryck, som icke är att hänföra till första klassen, och äro omständigheterna sådana, att det måste antagas, att den olovliga tillverkningen skett avsiktligt, straffes tillverkaren med böter från och med tvåhundra till och med tvåtusen kronor eller med fängelse i högst ett år.

Föreligga icke dylika omständigheter, men har tillverkaren gjort sig skyldig till uppenbar vårdslöshet, straffes med böter från och med femtio till och med femhundra kronor.

2. Överstiger i maltdryck, som tillverkats i skattefritt bryggeri, alkoholhalten två viktprocent, eller befinnes, att extrakthalten hos den stamvört, med vilken drycken är inbryggd, överstigit sex och fyra tiondels procent utan att med drycken tillika vidtagits sådan särskild åtgärd, som i 2 § 1 mom. sägs, vare tillverkaren, ändå att de i 1 mom. angivna förutsättningarna icke äro för handen, underkastad ansvar, som i 1 mom. första stycket sägs. Lag samma vare, där extrakthalten hos stamvörten i maltdryck, med vilken dylik åtgärd vidtagits, överstigit tio och en halv procent.

3. Befinnes — — — lägst till femtio kronor.

4. Den, som i skattefritt bryggeri utan tillstånd jämlikt 36 § 3 mom. tillverkar maltdricka, är underkastad ansvar, som i 1 mom. första stycket sägs.

5. Den, som dömes till ansvar enligt 1 och 2 mom., gälde ock på sätt i 43 § sägs, den skatt, han undandragit statsverket.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1928.

Förslag

till

kungörelse om ändrad lydelse av 3 § 2 mom. och 6 § i kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) med bestämmelser angående arvode och ersättning åt tjänstemännen vid kontrollen över maltdrycks- och brännvinstillverkning.

Härigenom förordnas, att 3 § 2 mom. och 6 § i kungörelsen den 27 juli 1923 (nr 339) med bestämmelser angående arvode och ersättning åt tjänstemännen vid kontrollen över maltdrycks- och brännvinstillverkningen skola erhålla följande ändrade lydelse:

3 §.

2. Ersättning, varom förmäles i 14 § 3 mom., 22 § 1 mom. och 37 § 1 mom. i förordningen den 1 juni 1923 (nr 140) angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, skall utgå med 2 kronor 50 öre för timme, dock med minst 4 kronor för varje förrättning. Överskjutande tid av minst en halv timme räknas såsom hel timme, men mindre del bortfaller.

6 §.

Kontrollombud och tillsyningsman vid maltdryckstillverkningskontrollen böra inom åtta dagar efter utgången av varje kvartal till vederbörande överkontrollör insända räkning å dem tillkommande arvode ävensom särskild ersättning enligt 14 § 3 mom., 22 § 1 mom. och 37 § 1 mom. i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Efter granskning översänder överkontrollören räkningen till vederbörande länsstyrelse, som därefter verkställer utbetalningen.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 oktober 1928.
